DOCUMENT RESUME

ED 241 644 UD 023 407

AUTHOR	Krol, Virginia Surdacki; Rychlinski, Anna M.
TITLE	Supplement for Curriculum Guide in Reading: Polish-Speaking Students. Level J. Working Draft.
INSTITUTION	Chicago Board of Education, Ill.
PUB DATE	80
NOTE	188p.; For related documents, see UD 023 405-409. Some sections have light print.
PUB TYPE	Guides - Classroom Use - Guides (For Teachers) (052) -- Multilingual/Bilingual Materials (171)
LANGUAGE	English; Polish
EDRS PRICE	MF01 Plus Postage. PC Not Available from EDRS.
DESCRIPTORS	Behavioral Objectives; Bilingual Instructional Materials; Cultural Awareness; Curriculum Guides; Intermediate Grades; *Learning Activities; Polish; *Polish Americans; *Reading Instruction; *Teaching Methods

ABSTRACT

This supplement to the Chicago public schools' regular reading curriculum guide is for use with Polish-speaking fourth graders. Teaching strategies refer the teacher to Polish texts and to literary and historical selections which reflect the students' Polish heritage, and reading guide references to American customs, traditions, and folklore are translated into Polish. The supplement is divided into four sections dealing with word attack comprehension, study skills, and literature. For each, skills, subskills, and objectives are listed, teaching/learning strategies (using both Polish and English) are suggested, and answers and/or criteria are given. (CMG)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ED241644

SUPPLEMENT FOR CURRICULUM GUIDE IN READING: POLISH-SPEAKING STUDENTS

LEVEL J

Working Draft

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY
G.J. Heing, Asst. Supt
Chicago Bd. of Ed.
TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)
☑ This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.
☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.
● Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official NIE position or policy.

ANGELINE P. CARUSO
Interim General Superintendent

BOARD OF EDUCATION
CITY OF CHICAGO

UD023407

Copyright 1980
Board of Education
of the City of Chicago
Chicago, Illinois

CONTENTS

Preface v

Acknowledgment vii

Introduction ix

LEVEL J

Word Attack 1

Comprehension 63

Study Skills 111

Literature 155

PREFACE

The mastery of reading skills is one of the greatest problems facing the nation today. Under ordinary circumstances, reading instruction presents a formidable task. The communication barrier experienced by the non-English-speaking student poses an even greater problem for reading instruction. The Polish supplements to the reading guides are designed to assist the teacher in the effective implementation of the reading curriculum.

The supplements parallel the reading guides of the Chicago Reading Program; however, teaching strategies refer the teacher to Polish texts and to literary and historical selections which reflect the students' Polish heritage. Reading guide references to American customs, traditions, and folklore are faithfully rendered into the Polish, thus expanding students' new horizons.

Every effort is made to help the Polish students bridge the gap between the two languages, to preserve their culture, and to lead them into the adventure of becoming English-speaking Americans.

ACKNOWLEDGMENT

INSTRUCTION AND PUPIL SERVICES

Manford Byrd, Jr.
Deputy Superintendent

DEPARTMENT OF CURRICULUM

Gerard J. Heing
Assistant Superintendent

BUREAU OF LANGUAGE ARTS

Mattie Claybrook Williams
Director

Sincere appreciation is extended to Virginia Surdacki Król, teacher, Bureau of Bilingual Demonstration and Resource Centers, and Anna M. Rychlinski, bilingual teacher, Shields and Twain Elementary Schools, for their efforts in the preparation of this publication.

It is the policy of the Board of Education of the City of Chicago not to discriminate on the basis of race, color, national origin, or sex in educational program or employment policies and practices.

INTRODUCTION

The Polish supplements to the reading guides follow their English counterparts in concept and form. Attention has been given to the solution of particular English language problems which the Polish native speaker will encounter.* At the same time, consideration has been given to the philosophy of bilingual education in that Polish culture has been preserved.

Supportive reading resources refer the teacher to excerpts from two basal readers at each level. References are also made throughout the supplements to various sources which have been compiled and made available to teachers in a booklet entitled *Literature Resource Materials: Polish Poems, Legends, Fables, and Songs*. It is designed in conjunction with Levels EF, GH, J, and K of the *Supplement for Curriculum Guide in Reading: Polish-Speaking Students*, and it is to be used by the teacher as a reference resource.

The Use of Transliteration

Because of the disparity between the Polish and English languages and the absence of variant sounds in Polish letters, the Polish native speakers will experience some difficulty in English pronunciation. Pronunciation symbols in dictionaries vary from language to language, and within each language as well; therefore, transliteration (in this case, spelling English words using the Polish alphabet) is used to simplify transition to English. It must be stressed that the phonetic Polish spelling of the English word is given only to facilitate English pronunciation and that correct English spelling must be adhered to.

For the English sounds for which there are no equivalent Polish sounds and for which usage of the appropriate letters is not feasible, two IPA (International Phonetic Alphabet) symbols are used:

û for the English *u* sound as in c*u*t, c*o*me

æ for the English *a* sound as in *a*pple, c*a*p.

Since both the *th* sound and the *th* letter combination (digraph) are nonexistent in Polish, the IPA symbol for *th* will not be used--the *th* digraph will suffice.

---

*In certain lessons, where the skill in an English objective does not apply to the Polish language, the teacher is directed to follow the English reading guide strategy.

LEVEL J

WORD ATTACK

Skill Word Attack

Level J

Subskill Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Word Identification through Context

Objective No. JW 1

Objective Given a sentence with a missing key word, the learner will supply the omitted word by using the context of the sentence in English.

Teaching/Learning Strategy

Present the following activity or a similar one on a worksheet or the chalkboard in conjunction with "Wakacje Jacka i Wandy w Kanadzie," J. Gładuń-Sułkowska, Czytanka na kl. IV, str. 10. Give context clues having sentences that define, infer, contrast, or set a mood. Have the learners translate the terms into English.

1. Mieszkańcy namiotów poskładali ...., w których spali ostatniej nocy.
2. Na łączce, przecietej od wschodu rzeczką, stał .... a koło nieco krzątali sie mieszkańcy.
3. Cała rodzina wybrała się na .... by zwiedzić Kanadę.
4. W mieście Wilnie, prawie na wszystkich .... sklepów widać było polskie nazwiska i polski język słyszy sie często.
5. Różowy i zielony ...., to rodzaj ozdobnego kamienia, spotykanego w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych.
6. Przy drodze znajdowała się mała kapliczka, w której stał .... Matki Boskiej.

Answers and/or Criteria

1. śpiwory 2. namiot 3. wycieczkę 4. szyldach
5. kwarc 6. posążek

The learner will use context clues to supply missing key words and explain the sentence in English, with 90 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Word, Phrase, or Clause Used in Apposition; Identification through Context

Objective No. JW 2

Objective

Given a sentence containing an unfamiliar word, the learner will underline the word, phrase, or clause used in apposition.

Teaching/Learning Strategy

Read aloud sentences containing unknown words. Have the learners determine the meaning of the unknown words through information given in the sentences. Encourage explanations in both English and Polish. Provide a worksheet next, such as the following one, using vocabulary pertinent to the reading lesson being done. Use the following example from "Nigdy do zguby nie przyjdą Kaszuby," Czytanka na kl. IV, str. 14. Instructions:

Podkreśl słowo, frazę, lub wtrącenie, które wyjaśnia znaczenie słowa znajdującego się w ramce.

1. Gwara, to język ludowy, którym posługują się ludzie mieszkający w pewnej części kraju, różniący się od języka literackiego.
2. Nieurodzajna ziemia zaczęła w końcu, po długim jej uprawianiu, wydawać plony.
3. Zróbmy na pamiatke wspólne zdiecie, zaproponował ojciec.
4. Z armaty strzelano pociski na wroga. Stała ona na murach starego miasta.
5. W Ottawie, przed parlamentem w którym zbierają się naczelne władze Kanady, rodzina zrobiła sobie zdjęcie.
6. Rodziny przyjezdnych i Olszewskich spędziły wiele chwil na miłej gawędzie. Opowiadano sobie dużo.

Napiszcie swe własne zdania, używając słów znajdujących się w ramkach.

Answers and/or Criteria

The learner will identify the word, phrase, or clause used in apposition, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Multiple Meaning Words in Varied Context Identification **Objective No.** JW 3

Objective Given a group of words having multiple meanings--bąk, gąska, kotki, żuraw--the learner will respond orally with sentences in which the words appear in varied contexts, with varied meanings.

Teaching/Learning Strategy

Explain that some words have many meanings:

W języku polskim, jak również w wielu innych językach, znajdziemy słowa które mają kilka znaczeń. Na przykład słowo zamek - znaczy warowna budowla, albo mechanizm dzięki któremu możemy zamykać jakieś drzwi.

Place the words bąk, gąska, kotki, blok, and żuraw on cards and place the cards on a chalkboard. Divide the chalkboard into five sections, each headed by one of the words. Have the learner choose a card and supply a sentence. Place each sentence given by the student on the board. Have the learner supply the different meanings for each word.

Example:

bąk - Duży i tłusty bąk lata po łące.
Mamusia kupiła Jackowi dużego, kolorowego bąka.

gąska- Gąska chodzi po podwórku.
Gąska rośnie w lesie, gąska to grzybek.

Answers and/or Criteria

The learner will respond in oral sentences to a given group of words having multiple meanings by using them in varied contexts with varied meanings, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Unfamiliar Word Identification through Context **Objective No.** JW 4

Objective Given an appropriate sentence containing an unfamiliar word, the learner will identify its meaning by marking the synonym, phrase, or content within a parenthesis that explains the meaning of the unfamiliar word.

Teaching/Learning Strategy

Use this activity when introducing new vocabulary. First, present some sentences orally. Ask the learner what the new words mean. Have the learner use the words in sentences.

Opracowując niniejszą lekcję, przytaczamy te same przykłady, jakie znajdują się w angielskim Guide. Metoda ta nietylko pomoże dziecku w zrozumieniu zagadnienia, ale równocześnie ugruntuje w jego pamięci znaczenie słów angielskich, tym samym wzbogacając angielskie słownictwo dziecka.

Prepare a work sheet containing items similar to the samples below, using vocabulary pertinent to the needs of the learner.

Zakreśl odpowiednie synonimy, wyrazy blisko znaczne, lub definicje znajdujące się w nawiasach, które objaśniają znaczenie podkreślonego wyrazu.

1. Ten obraz to imitacja (kopia, oryginał) obrazu malarza.
2. Odwołano turniej piłkarski (rozgrywki, zawody sportowe) z powodu deszczu.
3. Niedawno na skutek wybuchu wulkanu (góra z której wydobywa sie gorąca lawa), zginęło dużo ludzi.
4. Przeczytałem dziś nowelę Bolesława Prusa. (krótki utwór, powieść)

Answers and/or Criteria

The learner will identify the meaning of an unfamiliar word in a given sentence by indicating the synonym, phrase, or content within a parenthesis that explains its meaning, with 90 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Unfamiliar Word Identification through Context **Objective No.** JW5

Objective Given a sentence containing unfamiliar words, the learner will identify the interpolation, phrase set off by parentheses, or synonym which helps to determine word meaning.

Teaching/Learning Strategy

Explain that many unfamiliar words can be understood by using "context clues" (wskazówki do rozwiązania zagadki) in the sentence in which it appears. Point out that--

Wskazówka do zrozumienia znaczenia danego słowa w zdaniu, może być umieszczona w tym samym zdaniu w kilka różnych sposobów. Może to być synonim danego słowa, objaśnienie wtrącone, lub objaśnienie, które znajduje się w nawiasach. Oto kilka przykładdów:

Synonim:
1. Szach był władcą kraju, który nazywa się Iran.

Fraza:
2. Szach byl dobrym władcą, cieszył się miłością swych poddanych.

Interpolacja:
3. Szach (władca kraju), dumny był z odwagi swych poddanych.

Prepare an activity of this type which relates directly to several content areas. Ask the learner to read the sentence and box the synonyms, interpolations, and phrases set off by parentheses that give "clues" to underlined words.

Answers and/or Criteria

The learner will identify the meaning of an unfamiliar word by indicating the interpolation, phrase set off by parentheses, or synonym which helps to determine its meaning, with 90 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Unfamiliar Word Identification through Context

Objective No. JW 6

Objective Given an appropriate paragraph, the learner will identify the meaning of an unfamiliar word by isolating the word or phrase within the paragraph that defines the word.

Teaching/Learning Strategy

Use this objective in conjunction with the class reading of "Wycieczka do Jamestown," D. Kossowska, Czytanka na kl. IV, str. 17.

Prepare a worksheet, giving the examples below or similar ones. Underline the words as shown. Have the learner circle the defining words or phrases.

Przeczytajcie podane niżej zdania i zakreślcie frazy lub określenia, które objaśniają podkreślone słowa w tych zdaniach.

1. W pokoju hotelowym znajdowało się mnóstwo antyków, przedmiotów bardzo starych, sięgających czasów Jerzego Waszyngtona.
2. Droga do Jamestown prowadziła przez bagna, mokre obszary ziemi, pełne błota i równiny, które rzeczywiście proste były jak stół.
3. Marek i Ewa zajechali z mamą na półwysep otoczony z trzech stron wodą, przy rzece Jakub, zwanej też rzeką James.
4. Polscy szklarze przypłynęli do Jamestown na żaglówce, statek poruszany za pomocą wiatru, w 1607 r.
5. Polacy przybyli specjalnie w celu zapoczątkowania nowej gałęzi przemysłu, wyrobu wielu rzeczy, w tym wypadku, szkła.
6. Polacy trudnili się również wyrabianiem smoły, czarnej, lepkiej cieczy, otrzymywanej z drzewa, węgla lub koksu, używanej do budowy dróg i uszczelniania dachów.
7. Polacy potrafili też wyrabiać potasz, składnik chemiczny otrzymywany z popiołu, który bardzo przydał się nowym osiedleńcom do wyrobu mydła.
8. Obecny wygląd miasteczka Jamestown został odtworzony z dawnych ilustracji - rysunków zrobionych przez pierwszych osiedleńców.
9. Wśród Polaków byli smolarze - rzemieślnicy, którzy zajmowali się pokrywaniem dachów smołą.
10. Ludzie ci mieszkali w szałasach - małych budkach zbudowanych z gałęzi i trawy.

Answers and/or Criteria

1. przedmiotów bardzo starych
2. mokre obszary ziemi - proste były jak stół
3. otoczony z trzech stron wodą
4. statek poruszany za pomocą wiatru
5. wyrobu wielu rzeczy
6. czarnej, lepkiej cieczy
7. składnik chemiczny otrzymywany z popiołu
8. rysunków
9. rzemieślnicy, którzy zajmowali się pokrywaniem dachów smołą
10. małych budkach zbudowanych z gałęzi i trawy

The learner will identify the meaning of an unfamiliar word in a given paragraph by isolating the word or phrase which defines the unfamiliar words, with 90 percent accuracy.

Skill	Word Attack	**Level**	J
Subskill	Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Word Identification through Context	**Objective No.**	JW 7

Objective Given a sentence in which letters are omitted from words in the noun phrase or the verb phrase, the learner will insert the missing letters so that the sentence will have meaning.

Teaching/Learning Strategy

Construct a worksheet such as the following. Have the learners read the directions and complete as indicated.

Uzupełnijcie brakujące literki w poszczególnych słowach tak, aby całe zdanie miało sens.

1. Ojciec z...ł płaszcz z wieszaka.
2. Za oknem ćwierka p....ek i prosi o o...chy chleba.
3. Malarz maluje pę.....m obrazy.
4. Mali ch....cy grają w p.... na boisku.
5. Na dworze śnieg pada i p......, cały ś..... jest biały.

Answers and/or Criteria

Answers: 1. zdjął 2. ptaszek, okruchy
3. pędzlem 4. chłopcy, piłkę
5. pada, świat

The learner will respond to a given sentence in which letters are omitted from the noun phrase or verb phrase by providing letters to complete the meaning of the sentence, with 100 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Word Recognition: Auditory-Visual Perception; Word Identification through Context **Objective No.** JW 8

Objective Given the two meanings of a word, together with two sentences each of which contains the word, the learner will identify the meaning of the word by matching it to the sentence which defines it.

Teaching/Learning Strategy

Prepare an exercise similar to the following. Have the learner read the definitions and match each to the appropriate sentence.

Przeczytajcie podane poniżej definicje poszczególnych słów i wskażcie która z nich odpowiada podanym obok zdaniom.

mars

1. planeta	Widzę Marsa przez teleskop.
2. zła mina	Dziewczyna z marsem na twarzy.

para

1. dym	Para gołębi wyleciała z gołębnika.
2. dwa	Już idzie para z czajnika

kolumna

1. grupa maszerujących żołnierzy.	Weranda domu wspiera się na dwóch kolumnach.
2. słup	Kolumna żołnierzy maszeruje w paradzie.

kozioł

1. zwierzę	Na łące pasł się kozioł.
2. siedzenie woźnicy	Woźnica usiadł na koźle bryczki.

żuraw

1. ptak	Marysia ciągnie żurawiem wodę ze studni.
2. urządzenie w studni	Klucz żurawi przeleciał nad jeziorem.

Answers and/or Criteria

The learner will respond to the two meanings of a word by matching each to a sentence using the word in matching context, with 90 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Root Word Isolation (Base Words)

Objective No. JW9

Objective Given a group of words containing prefixes or suffixes, the learner will isolate the root (base) words.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the meaning of the words root, prefix, and suffix. Explain--

Rdzeń - jest to zazwyczaj mała, jednosylabowa cząstka wyrazu, w której zawarte jest podstawowe znaczenie tego wyrazu. Rdzeń jest najważniejszą cząstką wyrazu.
Przedrostek - jest cząstką wyrazu, która występuje przed rdzeniem.
Przyrostek - to ta cząstka wyrazu, która występuje po rdzeniu.

Np.: Wszystkie te słowa mają ten sam rdzeń:
droga podróż podróżnik podróżnicy

Use several examples when discussing the meaning of these terms. Provide activities dealing with the identification of root words; involve all the learners. Use the following list as an independent activity requiring the identification of root words.

Zakreśl rdzenie poszczególnych wyrazów.

1. przygotowała
2. ukamienować
3. pisarka
4. zamienić
5. przedszkole
6. śnieżyca
7. niewygodny
8. przeleciał
9. zapiekany
10. nauczycielka
11. narysować
12. przeczytał
13. zawierucha
14. bezpośredni
15. liczebnikowy
16. rozświetlić

Proceed with Objective JW9 in the English Reading Guide, after completing the Polish one.

Answers and/or Criteria

The learner, given words containing prefixes or suffixes, will isolate the root words.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis; Visual Perception; Root Word Isolation (Base Words) **Objective No.** JW 10

Objective Given groups of words, each containing both nouns and verbs built from the same root, the learner will identify the root.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet similar to the following. Have the learner identify the root of each and underline it.

Znajdź i wpisz w odpowiednie miejsce rdzeń każdej z niżej podanych grupy wyrazów.

1.	przepisany	napisać	wypisała
2.	kamienie	kamieniłomy	kamienica
3.	nieliczny	licznik	przeliczyć
4.	rogatka	narożny	przynarcżnikowy
5.	przywiązać	uwiązać	więź
6.	parowóz	powóz	wozownia
7.	macierzyństwo	matczyny	matka
8.	książka	księgowość	księgarnia
9.	drukarz	drukarnia	wydrukować
10.	przygrzać	rozgrzewać	grzejnik
11.	ołowiany	ołówek	ołów
12.	nauczyciel	uczelnia	wyuczenie

Answers and/or Criteria

1.	pis	4.	rog	7.	mat	10.	grza
2.	kamień	5.	wiąz	8.	książ	11.	ołow
3.	licz	6.	woz	9.	druk	12.	ucz

The learner will identify the roots of nouns and verbs, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Prefix and Suffix to Root Word Application **Objective No.** JW11

Objective Given a root (base) word, the learner will select prefixes and suffixes to make new words.

Teaching/Learning Strategy

Reinforce the knowledge that prefixes and suffixes change the meaning and use of words within a sentence, by having the learners form new words. Write a familiar root word on the board. Ask the learners to suggest prefixes and suffixes to add to it. Have the learners demonstrate their understanding of the change in a new word form by defining the word or using it correctly in a sentence. Examples--

przedrostek	rdzeń	przyrostek
do		ła
u		ło
przy	gotowa	ł
za		ny
wy		szy
prze		ć

Construct a worksheet such as the following. Use prefixes and suffixes already familiar to the learners.

Utwórz nowe słowa łącząc podane poniżej przedrostki, przyrostki, i rdzenie.

przedrostki	rdzenie	przyrostki	nowe słowa
u	pis	acz	
przy	piec	ak	
za	bawi	arka	
bez	rada	ł	
wy	licz	ły	
prze	rzec	ło	
na	czyta	ć	
do	robi	szy	
nad			
o			
ob			
pra			
roz			

Answers and/or Criteria

The learner will add prefixes and suffixes to make new words, with 90 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Word with Prefix Application **Objective No.** JW12

Objective Given a group of sentences, each containing an underlined imperfective verb, the learner will add a prefix to form a perfective verb.

Teaching/Learning Strategy

Explain that many times adding a Polish prefix may describe action from the stand point of the action being completed or being incomplete. Adding a prefix to many Polish verbs in this manner changes the incomplete form to the complete. For instance: Mama gotowała, Mama ugotowała.

Provide the following activity as an independent exercise:

Zamieńcie podkreślone czasowniki tak, aby wyrażały czynność, która została już wykonana. Należy dodać do nich odpowiednie przedrostki.

1. Matka gotowała obiad. ____________________
2. Janek pisał list. ____________________
3. Mama i Asia kupowały jedzenie. ____________________
4. Mama pisała na kartce co trzeba kupić. ____________________
5. Basia czytała książkę. ____________________
6. Basia wiozła wózek ze sklepu. ____________________
7. Marek próbował pchać się do sklepu. ____________________

Answers and/or Criteria

1. ugotowała 2. napisał 3. zakupiły 4. zapisała
5. przeczytała 6. wywiozła 7. próbowała

The learner will add a prefix to an inperfective verb to form a perfective verb, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Word With Prefix Application

Objective No. JW 13

Objective Given a sentence with a missing word, the learner will write the correct word in the sentence and underline the prefix.

Teaching/Learning Strategy

Construct a worksheet similar to the one below, extending it to other prefixes. Instruct the learners--

Przeczytajcie podane zdanie. Z trzech podanych pod każdym ze zdań słów wybierz to, które najbardziej odpowiada treści danego zdania.

1. Dziękuje wam za __________ tego artykułu.
   przedrukowanie czytanie pisanie
2. Pociągi do Krakowa __________ z drugiego peronu.
   jadą idą odjeżdżają
3. Tomek __________ odznaczenie za odwagę.
   otrzyma przyjdzie będzie
4. Janek __________ zadanie domowe.
   pamięta odrobi odwiąże
5. Jutro __________ na wycieczkę.
   zrobimy napiszemy pojedziemy

Answers and/or Criteria

1. przedrukowanie
2. odjeżdżają
3. otrzyma
4. odrobi
5. pojedziemy

The learner will supply the correct word and indicate the prefix, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Word with Prefix Application **Objective No.** JW 14

Objective Given a sentence containing an underlined root word and a list of prefixes, the learner will choose from the list that prefix which completes the root word according to the sentence context.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the meaning of several prefixes, such as od, za, przy, po. Discuss how the meanings of words change according to use. Prepare a work sheet such as the following. Have the learners choose the prefix which correctly completes the root word according to the sentence context.

1. Janka poszła --dać książki do biblioteki.

2. Nie --krywaj naczynia z ciastkami.

3. Marysia zapomniała --pisać co jest zadane.

4. Hania i Krysia --kłóciły się ze sobą.

5. Mama --dała do stołu.

Wybierz z przyrostków: od, za, przy, po ten, który najlepiej odpowiada treści podanych wyżej zdań. Wstaw te przedrostki w brakujące miejsca na początku wskazanych słów.

Expand the above assignment to at least ten items.

Answers and/or Criteria

1. od 2. za, przy 3. za, na 4. po 5. po

The learner will complete the selected root word, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Gender and Number of Polish Nouns

Objective No. JW15

Objective Given a list of nouns, the learner will identify the gender and number of each, through their suffixes.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet similar to the sample. Have the learners complete the chart by choosing words from the list below and writing them in the appropriate column.

Do tabeli wpisz odpowiednio podane poniżej rzeczowniki.

odzież	narzędzia pracy	środki lokomocji	pożywienie	ludzie	zwierzęta

sprzęty

kapelusz, młot, motocykl, wędlina, krzesło, tapczan, chleb, auto, brona, świder, samolot, stół, ser, rower, koszula, tramwaj, fotel, piła, wóz, sukienka, spodnie, buty, pies, kot, koń, ojciec, murarz, chłopiec, dziewczynka, pani, cielę, jagnię, lustro, szczenię.

Complete the above chart. Discuss the three genders-- masculine, feminine, and neuter. Have the learners match the following words by writing them in corresponding columns, according to gender, underlining each prefix and affix.

Z listy rzeczowników podanej poniżej wstaw w odpowiednie ramki te które są rodzaju męskiego, żeńskiego, i nijakiego. Znając podział wyrazów na rdzeń, przyrostek i przedrostek podkreśl przyrostek każdego z nich.

rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj nijaki

r. męski	r. żeński	r. nijaki

chłopiec - dziewczynka - dziecko - kot - matka - ciotka - ojciec - dziadek - stół - szafa - krzesło - ołówek - guma - pióro - mur - ściana - okno.

Answers and/or Criteria

The learner will identify the gender and number of each word by listing each under the proper column, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Declension of Polish Nouns

Objective No. JW 16

Objective Given Polish sentences, the learner will change the noun endings according to the declensions required.

Teaching/Learning Strategy

Have learners complete the following exercise by changing the forms of the proper nouns Basia i Janek in each sentence.

Odpowiedz na następujące pytania rzeczownikami Basia i Janek, w różnych formach.

1. Kto chodzi do szkoły? __________ __________
2. Dom pozostał pusty bez? __________ __________
3. Kogo brakowało w domu? __________ __________
4. Z kim wraca Jacek do domu? __________ __________
5. O kim piszemy zadanie? __________ __________
6. Jak zawołamy dzieci wracające do domu? __________ __________

Tell learners that changing the form of the noun is "declining -- odmiana." Each case -- przypadek -- has its own name.

I. przypadek mianownik Nominative - kto? co?

Olek, Zosia, pies, dziecko

II. przypadek dopełniacz Genitive - Kogo? czego?

Olka, osi, psa, dziecka

III. przypadek celownik Dative - komu? czemu?
Olkowi, Zosi, psu, dziecku

IV. przypadek biernik Accusative - kogo? co?
Olka, Zosię, psa, dziecko

V. przypadek narzędnik Instrumental- z kim? z czym?
z Olkiem, z Zosią, z psem, z dzieckiem

VI. przypadek miejscownik Locative - o kim? o czym?
o Olku, o Zosi, o psie, o dziecku

VII przypadek wołacz Vocative
Olku! Zosiu! psie! dziecko!

Repeat the exercise, substituting other nouns in place of those given.

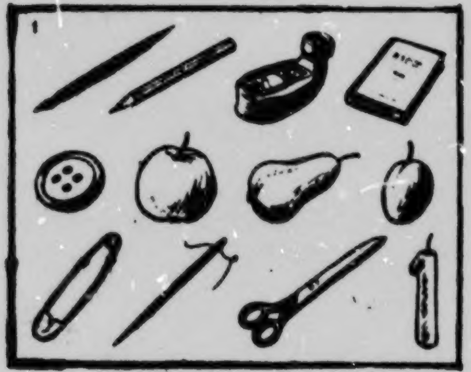

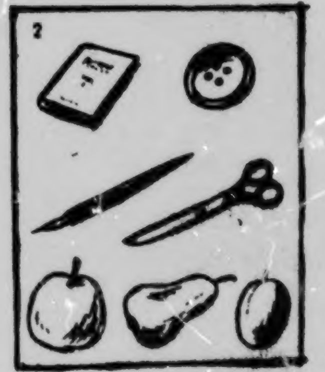

Porównaj oba obrazki. Powiedz czego niema na drugim.
Przepisz zdanie, uzupełniając je rzeczownikiem w dopełniaczu.

Na drugim obrazku nie ma:

Answers and/or Criteria

The learner will decline the Polish words, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Genitive Case of Nouns.

Objective No. JW17

Objective Given a set of sentence containing negated objects, the learner will form the genitive case.

Teaching/Learning Strategy

Do the following exercise with the learners by having the learners change each given sentence to a negated sentence using the noun in the genitive case. Use the format below:

Teacher	Learners
Widze dom.	Nie widzę domu.
Czytam ksiązkę.	
Jem obiad.	
Pisałem zadanie.	
Słyszałem piosenkę.	
Karmiłem ptaszki.	
Widzę chłopców.	
W klasie jest Janek.	

Then have the learners do the following exercise:

Na miejsce brakujących słów wstaw takie rzeczowniki, które mają w dopełniaczu liczby mnogiej zakończenie -ów. Lista rzeczowników znajduje się poniżej.

Nie jadłem....................

Nie widzę.....................

chłopcy, robotnicy, inżynierowie, domy, kominy, ziemniaki, kotlety, szczupaki, psy, koty, stolarze, lekarze, śledzie, bułki, dziewczynki, kluski, okna, ślusarz, jajka, marchewki.

Answers and/or Criteria

The learner will form the genitive case of nouns in a set of sentences which contain negated objects, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Declension of Polish Nouns in the Possessive Function of the Genitive Case **Objective No.** JW18

Objective

Given a list of words, the learner will form the possessive function of the genitive case.

Teaching/Learning Strategy

Begin the lesson by asking the learner "czyj, czyja, czyje" questions; point to objects belonging to different learners and the teacher. Have the learners answer questions in the genitive case, possessive. For instance: "Czyj to zeszyt?" Change the question to one which will require a different case ending, from time to time, asking "Co to jest?" and "Kto to jest?" Point out the change in word endings and make a comparison with answers to "kogo?", "czego?" Prepare a worksheet similar to the following:

Odpowiedz na pytania wstawiając odpowiednią formę każdego z podanych rzeczowników.
np. Czyj to kapelusz? Zosi.
Czyj to dom? pies, mama, ojciec, brat, sąsiad

Explain:
Tej samej formy rzeczownika używamy mówiąc o tym z skąd idziemy, albo z czego coś jest zrobione. Np.:
wracamy z ogrodu - zrobione ze skóry - zrobione z ciasta

Have the learners do the following exercise. Divide the class into two groups. Assign each group one of the exercises given below. Have the groups compete against one another.

		I	II		
Idę skąd?	-	ogród	buty z czego?	-	skóra
	-	plac	filiżanka	-	porcelana
	-	miasto	sukienka	-	jedwab
	-	szkoła	koszula	-	bawełna
	-	dom	teczka	-	skóra
	-	teatr	czapka	-	filc
	-	Warszawa	sweter	-	wełna

Answers and/or Criteria

The learner will form the possessive function of the genitive case, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; The Dative Case of Polish Nouns. Word with Suffix Application

Objective No. JW19

Objective Given nouns, the learner will form the Polish dative case and demonstrate its usage in Polish sentence structure.

Teaching/Learning Strategy

Explain that this lesson concerns forming the dative, or third case-- celownik. Ask the learner which questions are asked most often of the noun that is being changed to the dative case. See objective JW16 . Lead the learner to answer "to whom?", "why?", "komu?", "czemu?" Have the learner respond orally to the following--

1. Nauczyciel podaje zeszyt ....(komu?) Basia
2. Przyglądam się ....(czemu?) wystawa
3. Przyglądam się ....(komu?) Zosia i Marysia

Have the learner complete the following exercise:

Przeczytaj, zastanów się czemu przygląda się matka, i czemu przygląda się chłopiec. Przepisz zdania, uzupełniając je rzeczownikami w trzecim przypadku, czyli celowniku. Podkreśl zakończenie.

> Przed wystawami przystanęli mamusia i chłopiec. Na wystawie dużego sklepu stoją garnki, talerze, rondle, patelnie, filiżanki. Na sąsiedniej wystawie są narty, saneczki, piłeczki, i rakietki.

Mamusia przygląda się -(czemu?)- ....

Chłopiec przygląda się-(czemu?)- ....

Answers and/or Criteria:

The learner will form the Polish dative case and demonstrate its usage in Polish sentence structure, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; the Accusative Case of Polish Nouns Objective No. JW 20

Objective Given nouns, the learner will form the Polish accusative case and demonstrate its usage in Polish sentence structure.

Teaching/Learning Strategy

Introduce the accusative, or fourth case -- biernik; ask the questions "whose?" and "what?" -- "kogo? co?"
For instance--

1. Kogo widzę na obrazku?
2. Kogo widzę w klasie?
3. Kogo widzę w pierwszej ławce?
4. Co robi Ania?
5. Co robi Janek?

Ask the learners which case is used to answer the above questions. Establish, along with the learners, that it is the accusative case, or biernik.

Have the learners complete the following exercise:

Uzupełnij zdania wybierając z ramki odpowiednie rzeczowniki. Każdy z tych rzeczowników wpisz w odpowiedniej formie, podkreślając końcówkę.

Na placu budowy widzę:

W pracowni krawieckiej widzę:

murarze, stolarze, tynkarze, szklarze, malarze, krojczy, maszyna do szycia, igła, krawiec, nici, krawcowa, materiał, żelazko.

Answers and/or Criteria

The learner will form the Polish accusative case, and demonstrate its usage in Polish sentence structure, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; the Instrumental Case of Polish Nouns; Prefix Identification

Objective No. JW21

Objective Given nouns, the learner will form the Polish instrumental case and demonstrate its usage in Polish sentence structure.

Teaching/Learning Strategy

Ask the learners-- "Co wam przypomina nazwa narzędnik?" Elicit the response: "Narzędzie, przybory do robienia czegoś, posługiwanie się czymś, użycie czegoś."

Remind the learners that the Polish instrumental case, narzędnik, answers the questions "with what?" and "with whom?", "kim?" and "czym?"

Ask the learners the following questions and list their answers on the board. Underline the suffixes.
1. Stolarz piłuje czym? ______________________ (piła)
2. Rybak łowi ryby czym? ______________________ (wędka)
3. Idę z kim? ________________________________ (matka, kolega)

Have the learners do the following assignment:

Napisz odpowiedzi na następujące pytania:
1. Czym się podpierają starzy ludzie?
2. Czym rybacy łowią ryby?
3. Czym ogrodnicy kopią ziemię?
4. Czym nabiera się wodę ze studni?

Additional assignment:

Prepare the attached verse on worksheets and have the learners underline all the words in the instrumental case.

Wszystko na opak

Był sobie głupi Janek,
co podpierał się workiem,
opasywał się kijkiem,
ryby łowił toporkiem.

Piasek zgarniał widłami,
brał wodę przetakiem,
ziemię kopał grabiami,
do wilka strzelał makiem.

Answers and/or Criteria

The learner will form the Polish instrumental case and demonstrate its usage in Polish sentence structure, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Suffix Identification Locative Case - Prepositional

Objective No. JW22

Objective Given nouns, the learner will form the Polish locative case and demonstrate its usage in Polish sentence structure.

Teaching/Learning Strategy

Ask the questions "about whom?", "about what?", "in what?", and "where?" when introducing the locative case, miejscownik.

Instruct the learners:
Przypadek miejscownik, jak jego nazwa wskazuje, jest przypadkiem, który określa położenie przedmiotu. Miejscownik rządzi pięcioma przyimkami, tj., o, na, w, przy, po, i odpowiada na pytania: "o kim?", "o czym?", "w czym?", "gdzie?"

Tell the learners that the locative case, sometimes called prepositional, occurs in prepositional phrases only and uses the following prepositions: o, na, w, przy, po.

Conduct the following exercise orally: Ask questions pertaining to objects to which you point, eliciting an answer in the locative case. For instance:
Gdzie jest książka? Na ławce, itp.
O kim rozmawiają rodzice? O dzieciach, itp.

Assign the following exercise:
Przypatrz się obrazkowi i odpowiedz na następujące pytania.

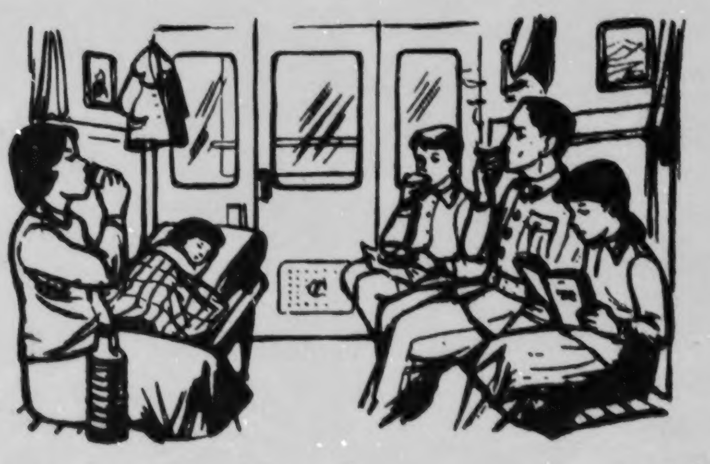

Pytania:

1. Gdzie siedzi rodzina?
2. Na czym siedzi ojciec?
3. Na czym śpi dziecko?
4. Przy czym siedzi chłopiec?
5. W czym pije matka herbatę?
6. Co wisi na ścianie przedziału?

Answers and/or Criteria

The learner will form the Polish locative case and demonstrate its usage in Polish sentences, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Polish Gender Agreement in Adjectives and Nouns

Objective No. JW 23

Objective

> Given Polish adjectives and nouns, the learner will correctly form them so that they agree in gender.

Teaching/Learning Strategy

Begin the lesson pointing to various objects in the room, asking "what kind of?" - "jaki?", "jaka?", "jakie?"
Have the learner write answers on the board.
For example:
Q - Jaka to książka? A - duża, biała, czerwona itd.

Prepare a list of adjectives on the board; lead the learners to the conclusion that these words are adjectives.
Definition:
Przymiotniki to wyrazy, które oznaczają właściwości rzeczy i istot żywych. Odpowiadają na pytania: jaki? jaka? jakie?

Review the list of nouns on the board . Lead the learner to understand that Polish adjectives, too, have gender.
Remind them that when they pointed out any object, the adjective describing each matched the object in gender.

Prepare the following exercise on a worksheet:

Wpisz niżej podane przymiotniki w odpowiednie rubryki tabeli, w zależności od ich rodzaju.

biała, srebrny, czerwone, żółta, mała, gruby, ciekawe, papierowy, metalowa, drewniany, gumowa, kulista, graniaste, prostokątne, druciana, ładny, cichy, wysoki, krótka, głośne, brzydkie.

Answers and/or Criteria

The learner will correctly match an adjective to a noun so that they agree in gender, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Adjective; Declension of Adjective with Noun **Objective No.** JW24

Objective Given nouns and adjectives describing the nouns, the learner will decline them properly.

Teaching/Learning Strategy

Prepare "Przypadki na wesoło," of the Literature Resource Materials, on worksheets. Read it aloud.
Discuss the nouns and adjectives used in the verse. Stress the fact that the Polish adjective must match in form the noun it describes.
Ask the following questions, eliciting choral answers:

Pytania

- Kto był na wczasach?
- Kogo bała się mała Hania?
- Komu powiedziała o tym?
- Kogo obgadała mała Hania?
- Z kim chciała się mała Hania pogodzić?
- O kim źle mówiła mała Hania?
- Jak zawołała Hania do innej Hani?

Have learners do the following exercise individually:

Odmień następujące rzeczowniki z przymiotnikami:

	dobry uczeń	dobra dziewczynka
M.		
D.		
C.		
B.		
N.		
M.		
W.		

Answers and/or Criteria

The learner will properly decline adjectives with nouns, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Comparison of Adjectives **Objective No.** JW25

Objective Given adjectives, the learner will change their forms to degrees of comparison.

Teaching/Learning Strategy

Ask questions regarding the size of objects. For instance, show two pencils, one of which is shorter than the other. Ask: Jaki jest ten ołówek w porównaniu z tym?

Point to articles of varying degree in size. Ask similar questions, eliciting correct comparisons. Note each answer on the board under the proper heading. For instance--

ołówek:	długi	dłuższy	najdłuższy
	krótki	krótszy	najkrótszy
	wąski	węższy	najwęższy
	czarny	czarniejszy	najczarniejszy

Clarify the meaning of degrees of adjective comparison. Point out that in the comparative degree a suffix is added, while in the superlative both a suffix and a prefix are added to the Polish adjective.

Prepare a worksheet similar to the one below:
Uzupełnij według wzoru:

stopień równy	stopień wyższy	stopień najwyższy
długi	dłuższy	najdłuższy
szybki	szybszy	________
głośny	________	________
chłodny	________	________
cieżki	cięższy	________
silny	________	________
wąski	węższy	________
________	większy	________
________	________	najszerszy
niski	________	najniższy
lekki	________	________
________	________	najtwardszy

Answers and/or Criteria

The learner will change the degrees of comparison in given adjectives, with 80 percent accuracy.

Skill	Word Attack	Level	J
Subskill	Structural Analysis: Visual Perception; Verbs, Singular and Plural Forms	Objective No.	JW 26
Objective	Given verbs, the learner will recognize them as such and will demonstrate the ability to form plurals of each.		

Teaching/Learning Strategy

Display illustrations of different kinds of action. Ask--

Co robią (ludzie lub zwierzęta) na tym obrazku?

Write the action words on the board. Tell the learners--

Wyrazy: czyta, pisze, szyje (lub wyrazy, które poprzednio zostały napisane na tablicy) oznaczają czynności.

Nazwy czynności to są czasowniki. Odpowiadają na pytanie, co robi?

Prepare the following verse on a worksheet; distribute to learners with the following instructions

Suggested verse: "Praca ludzi" of the Literature Resource Materials.

Przeczytaj wiersz. Podkreśl wszystkie czasowniki i wypisz je osobno pod wierszem, jeden pod drugim.

Have the learners write the plural of each, next to the singular.

Answers and/or Criteria

The learner will demonstrate the ability to recognize verbs and to form plurals of them.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Verbs, Perfective and Imperfective Aspect

Objective No. JW 27

Objective Given verbs in the imperfective aspect, the learner will form the perfective aspect.

Teaching/Learning Strategy

Show the learners an illustration and three phrases, one of which you will choose together as matching the picture. For instance--

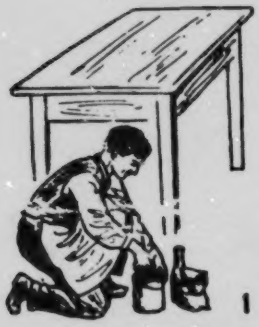
1

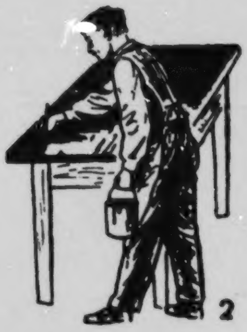
2

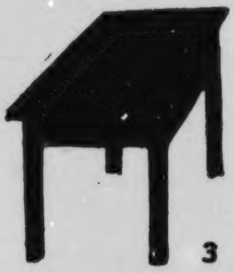
3

ojciec maluje

ojciec pomaluje

ojciec pomalował

Discuss the meaning of each of the verbs. Present additional examples of perfective and imperfective verbs. (See objective JW 12.)

Have the learners do the following exercise:

Wstaw w odpowiednie miejsca właściwe formy czasowników według wzoru.

zamiata	zamiotła
______	nauczyła
pisze	______
czyta	______
______	zaśpiewała
rąbią	______
szyję	______
______	upiekła
______	ugotowała
prasuje	______
płaci	______

Answers and/or Criteria

The learner will form the perfective aspect of an imperfective verb.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Verb Conjugation; Pronoun with Polish Verbs. **Objective No.** JW28

Objective Given verbs, the learner will conjugate them with the knowledge that pronouns are omitted in Polish, except when used for emphasis.

Teaching/Learning Strategy

Present the following examples and have the learners add one of the following pronouns to each verb: ja, ty, on, my, wy, oni.

chodzimy
lubię
czyta
napiszecie
czytają
umie

Tell the learners--

W języku polskim nie używa się przeważnie wyrazów: ja, ty, on my, wy, oni przed czasownikami. Domyślamy się ich na podstawie zakończenia czasownika.

Tell the learners to point out the suffixes which are clues to the identity of the pronouns, whether they are omitted or not.

Note: Stress that the English pronoun is always used, except in exclamatory and imperative sentences. The learners must use the pronouns I, you, etc.

Distribute the following exercise:

Odmień niżej podane czasowniki według osób.
pisać, czytać, śpiewać, chodzić, skakać

ja
ty
on
ona
ono
my
wy
oni
one

Answers and/or Criteria

The learner will conjugate given verbs, demonstrating that pronouns are omitted in Polish, except when used for emphasis.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Pronunciation of English Words with Two Vowels According to Polish Alphabet Sounds **Objective No.** JW29

Objective

Given a list of one-syllable English words with two vowels, the learner will identify the vowel sound that is pronounced according to Polish alphabet sounds.

Teaching/Learning Strategy

Write the following one-syllable words containing two vowels, on the chalkboard. Have the learners pronounce the words with the aid of the underlined word, which is a transliteration. Then cover the transliterations and have the learners read only the English words. Drill extensively, both chorally and individually. Refer to transliteration notes in the introduction.

Tell the learners--

W pierwszej rubryce każdej tabeli znajdziecie słowa angielskie tak jak się je poprawnie pisze. W drugiej rubryce są te same słowa, ale napisane po polsku, aby ułatwić wam ich wymowę.

ej		i		oł	
break	brejk	beach	bić	coast	kołst
great	grejt	bee	bi	goat	gołt
rain	rejn	cheese	ćiz	oak	ołk
sail	sejl	dream	drim	roast	rołst
tail	tejl	feast	fist	toe	toł
late	lejt	feel	fil	tone	tołn
whale	hłejl	keep	kip	phone	fołn
faith	fejth	lead	lid	soap	sołp
snail	snejl	leave	liw	doe	doł
weight	łej	piece	pis		
tray	trej	see	si		

aj

fine - fajn
pipe - pajp
ice - ajs
nice - najs
pie - paj
fire - fajr

æ

laugh - læf

y

quick - kłyk

e

lead - led
bread - bred
said - sed
spread - spred
breast - brest
quest - kłest

Answers and/or Criteria

The learner will identify and correctly pronounce one-syllable English words containing two vowels, according to Polish alphabet sounds, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Pronunciation of English Words with Long Single Vowels **Objective No.** JW30

Objective Given a list of English words containing long single vowels, the learner will pronounce the words correctly, using Polish alphabet sounds.

Teaching/Learning Strategy

Write the following list of words on the chalkboard, blocking off the accompanying transliterated list. Refer to transliteration notes in the Introduction. Use transliteration only as an aid to pronunciation briefly, so as not to interfere with English spelling. Drill extensively, both chorally and individually.

Tell the learners--
W pierwszej rubryce tabeli znajdziecie słowa angielskie tak jak sią je poprawnie pisze. W drugiej rubryce są te same słowa, ale napisane po polsku, aby ułatwić wam ich wymowę.

shake	śiejk
tiger	taj'gr
nine	najn
fumes	fjumz
total	tołtl
motive	moł' tyw
only	ołn'li
state	stejt
stolen	stoł'len
item	aj'tem
decide	di'sajd
invite	yn'wajt

Test only on English oral pronunciation and written English spelling, not on transliteration.

Answers and/or Criteria

The learner will correctly pronounce English words containing long vowel sounds, according to Polish alphabet sounds, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Pronunciation of English R-controlled Vowel Application

Objective No. JW 31

Objective Given a list of words containing the ar, er, ir, or and ur patterns, the learner will pronounce the words correctly.

Teaching/Learning Strategy

Use written drills plus choral and individual drills to reinforce spelling and pronunciation ability. Allow use of transliteration only as an introduction to the correct pronunciation of the English words. Concentrate drills on correct English spelling and pronunciation. See transliteration note in the Introduction.

Note:
The diversity in the English pronunciation of some words, even though the letter patterns are the same, as in the English "bar" and "war"--pronounced according to the Polish alphabet "bar" and "łor"--will confuse the learners. Conversely, the diversity in the English spelling of some words where the pronunciation remains the same, as in the English words "fir" and "fur", both pronounced "fûr" in Polish, causes further confusion and necessitates repeated drills.

Present the following words, or those of your choice, for drill:

Poprawna pisownia angielska	Słowo angielskie - czytać po polsku	Tłumaczenie
tar	tar	smoła
war	łor	wojna
tarp	tarp	płótno nieprzemakalne
quart	kłort	kwarta
dirt	dûrt	brud
fir	fûr	jodła
fur	fûr	futro
third	thûrd	trzecie
cur	kûr	kundel
for	for	dla
her	hûr	jej
answer	an'sûr	odpowiedz
dancer	dan'sûr	tańcerz, tańcerka

Answers and/or Criteria

The learner will pronounce correctly a list of English words containing the ar, er, ir, or, and ur patterns, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Unlike Words of Similar Pattern; Oral Reading Discrimination

Objective No. JW32

Objective Given a poem containing words unlike but similar in pattern, the learner will demonstrate visual discrimination by reading aloud with accuracy.

Teaching/Learning Strategy

Prepare "To Bardzo źle," Janusz Minkiewicz, in A czy znasz ty, pg. 28, on a worksheet. Tell the learners--

Wskażcie błędy jakie zrobił chłopczyk który opowiada o sobie. Spróbujcie wytłumaczyć dlaczego można popełnić takie błędy. Zastanówcie się, czy jedna literka może zmienić znaczenie słowa. Dajcie przykłady.

Answers and/or Criteria

The learner, given a poem containing words unlike but similar in pattern, will demonstrate visual discrimination by reading aloud, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Phonic Variations in Vowel Digraphs **Objective No.** JW33

Objective Given examples of words containing phonic variations in vowel digraphs, the learner will identify the variations.

Teaching/Learning Strategy

Write words containing the vowel digraphs ai, ea, ie, and ue, on the board. Lead the learners in pronouncing the words. Drill extensively chorally and individually. Say--

Zauważcie, że każda z grup słów zawiera zmianę w ich wymowie. Możemy to zauważyć słuchając poprawnej wymowy jak również patrząc na słowa te napisane po polsku. Pamiętajcie, że słowa te napisane po polsku mają jedynie pomóc wam w poprawnej ich wymowie. Należy nauczyć się poprawnego ich pisania.

	Poprawna pisownia angielska	Słowo ang.- czytać po polsku
1.	daily	dej'li
	jail	dżejl
	said	sed
2.	afraid	æ'frejd
	brain	brejn
	curtain	kûr'ten
3.	beam	bim
	eaten	i' ten
	bread	bred
4.	beaver	bi'wer
	increase	yn'kris
	break	brejk
5.	tried	trajd
	fries	frajz
	relieve	ri liw'
6.	tie	taj
	dried	drajd
	brief	brif

Poprawna pisownia angielska	Słowo ang. - czytać po polsku
7. true	tru
blues	bluz
duet	du et'
8. pursue	pur'su
clue	klu
hue	hju

Answers and/or Criteria

The learner will recognize phonic variations in words containing vowel digraphs, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; W Sound as a Consonant Diphthong, and Digraph Application **Objective No.** JW35

Objective

Given a word containing the English w sound, the learner will identify it as the Polish ł sound, and pronounce it.

Teaching/Learning Strategy

Write a list of words containing the English w sound. Explain that the English w sound corresponds to the Polish ł sound. Tell the learners--

Pamiętajcie, że trzeba zawsze nauczyć się pisać poprawnie każde nowe angielskie słowo. Pisownia oznaczająca wymowę jest tu użyta jedynie w celu ułatwienia wam wymawiania danych słów.

Drill chorally and individually. When drilling chorally, use sing-song style, possibly based on a currently popular song, for diversity.

Poprawna pisownia angielska	Słowo ang. - czytać po polsku
wagon	ła'egon
water	ło'tyr
word	łurd
always	ol' łejz
wonder	łun'der
twice	tłajs
flaw	flo
drew	dru
knew	nju
threw	thru
jaw	dżo
crown	krąłn
squawk	skłok
few	fju
clown	kłołn
known	nołn
grow	grołn
snow	snoł

Answers and/or Criteria

The learner will identify the English w sound as the Polish ł sound, and pronounce words containing the sound, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Vowel Digraph Identification

Objective No. JW 36

Objective Given a list of words containing vowel digraphs, the learner will identify the digraph's corresponding Polish sounds, and pronounce the words.

Teaching/Learning Strategy

Note:
In general, the English vowel digraphs ea, ei, ie, and ee are pronounced in Polish i; the English digraph ai is pronounced in Polish ej, the English digraph oa is pronounced in Polish oł, and the English digraph ue is pronounced in Polish u.

The word list below is an exact copy of the list from the English Reading Guide, but is here divided into Polish sound categories. Refer to transliteration notes in the Introduction.

Poprawna pisownia angielska	Słowo ang. - czytać po polsku
dreaming	drim'yng
underneath	ûnder'nith
ceiling	si'lyng
feeling	fil'yng
screamed	skrimd
season	si'zyn
freeze	friz
week	łik
believe	bi'liw
unbeaten	ûn bi'ten
sweet	słit
screech	skrić
beaver	bi'wyr
rained	rejnd
painful	pejn'fûl
quail	kłejl

Polish u sound pursue - pûr su

roam	rołm
loaned	łołnd
cloakroom	kłołk'rum

Answers and/or Criteria

The learner will identify the corresponding Polish sounds of English digraphs, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; r Sound Recognition

Objective No. JW37

Objective Given a list of words containing the English r sound, the learner will demonstrate the ability to pronounce the words.

Teaching/Learning Strategy

Write the following words on the board. Provide a good English speaking model to drill orally with the learners. Drill repeatedly chorally and individually. Drill and test only on English spelling and pronunciation, not the transliteration. Instruct the learners that the English r sound does not have an equivalent Polish sound.

Poprawna pisownia angielska	Słowo ang. - czytać
dream	drim
card	kard
heard	hûrd
train	trejn
turn	tûrn
farm	farm
rained	rejnd
board	bord
stroll	stroll
first	fûrst

Answers and/or Criteria

The learner will correctly pronounce words containing the English r sound, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Syllable Identification

Objective No. JW38

Objective Given a word, the learner will indicate the number of syllables in it by counting vowel sounds.

Teaching/Learning Strategy

Review the syllable as a unit of pronunciation containing a vowel sound. Tell the learners--

Sylabą lub zgłoską nazywamy rytmiczną część wyrazu zawierająca najczęściej jedną samogłoskę. Najprostsze sylaby zawierają samogłoski bez spółgłosek. Takimi sylabami są: spójniki a, i przyimki o, u oraz wykrzykniki a!, o!, e! Najczęściej jednak w skład sylaby wchodzą również spółgłoski, które zwykle rozpoczynają sylabę.

Jak dzielimy wyrazy na sylaby?
Główną zasadą dzielenia wyrazów na sylaby w piśmie i w druku jest łatwość wymówienia oddzielnie napisanych zgłosek. Trudność zachodzi jedynie w wypadkach bardziej skomplikowanych wyrazów, które mają wiele grup spółgłoskowych. Te dzielimy na sylaby na zasadzie części znaczeniowych, tzn. oddzielnie przedrostki, rdzenie i przyrostki, np., do-robić, na-pisać, bez-bronny, od-łożyć, itd.

Spróbujcie teraz wymówić każde z podanych niżej słów i podzielić je na sylaby. Policzcie ile jest sylab i ile samogłosek w każdym z tych wyrazów:

1. tablica
2. szkoła
3. kończyna
4. nadrobić
5. najwspanialszy
6. dziewczyna
7. książka
8. człowiek
9. abażur
10. atrament

Answers and/or Criteria

The learner will pronounce all given words and indicate the correct number of vowel sounds and syllables.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Syllabication Generalization

Objective No. JW 39

Objective Given a list of words, the learner will divide them into syllables.

Teaching/Learning Strategy

Review syllable generalization. Instruct the learners--
Gdy chcemy przenieść część wyrazu do następnego wiersza, dzielimy wyraz na sylaby, ale zespół liter w danej sylabie dobieramy dowolnie.
Przykład: wyraz iskra możemy podzielić w następujący sposób:
i-skra, is-kra, isk-ra

Nie wolno jednak pozostawić całej grupy spółgłoskowej w poprzednim wierszu.
Nie można dzielić liter oznaczających jedną głoskę np. rz, ch.
Dwie stojące obok siebie jednakowe litery należy rozdzielić.
Nie można dzielić wyrazów jednosylabowych.

Przepisz i zaznacz kreską prawidłowe granice podziału przy przenoszeniu części następujących wyrazów:

akcent
wiersz
wierzchołek
miękkość
warstwa
niewinny
gwóźdź
ostrzeżenie
boisko

Answers and/or Criteria

The learner will divide given words into syllables, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Open and Closed Syllable Identification **Objective No.** JW40

Objective Given a list of words with two or more syllables, the learner will divide the words, identify open and closed syllables, and pronounce the words.

Teaching/Learning Strategy

Review the rules of syllabication for open and closed syllables.

Sylaby zakończone samogłoskami nazywamy otwartymi, np. bu-do-wa, za-pro-sze-nie; a sylaby zakończone spółgłoską - zamkniętymi. np. liść, kość, bab-ka, rącz-ka.

Podziel niżej podane wyrazy na sylaby i zaznacz które sylaby są otwarte a które zamknięte

słowo	sylaby otwarte	sylaby zamknięte
proste		
mikrofon		
mama		
matka		
ojciec		
tata		
podręcznik		
puszka		
księżyc		
Krosno		

Answers and/or Criteria

The learner will divide words into syllables, identify open and closed syllables, and pronounce the words, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Auditory - Visual Perception; Affixed Word Syllabication **Objective No.** JW41

Objective Given a list of words, all of which contain prefixes or suffixes or both, the learner will divide the words into syllables.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a written exercise similar to the following one, after the learners have been exposed to syllabication generalizations.

Podzielcie podane słowa na sylaby.

1. dwurzędowy
2. dwuznacznik
3. drogowskazy
4. prefabrykat
5. fizykochemiz
6. gwizdawka
7. zapisywać
8. wyświetlać
9. prześwietlić
10. kąpielisko
11. pływalnia
12. metalurgia
13. mechanizacja
14. peruka
15. podskórny

Answers and/or Criteria

The learner will divide into syllables words containing prefixes and/or suffixes, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Accent Mark Placement

Objective No. JW42

Objective Given a list of words, the learner will place an accent mark on the accented syllable.

Teaching/Learning Strategy

Instruct the learners--
Przy wymawianiu wyrazów wielosylabowych jedną sylabę wymawiamy silniej niż pozostałe. Silniejsze wymówienie jednej sylaby nazywa się akcentem wyrazowym.
Akcent w języku polskim pada zwykle na przedostatnią sylabę wyrazu, np. mo-wa, roz-mo-wa-, roz-ma-wia-my.
Niektóre wyrazy mają wyjątkowo akcent na innej, nie przedostatniej sylabie, np. pi-sa-liśmy, po-szli-śmy.

Przepisz i podziel podane niżej wyrazy na sylaby. Wymów każdy z tych wyrazów i spróbuj podkreślić sylabę, która twoim zdaniem jest sylabą akcentowaną. Porównaj swoje odpowiedzi z odpowiedziami kolegów.

praca	zapracowany	wypracowanie	pracownik
szkoła	przepracowany	przedszkole	przedszkolny

Answers and/or Criteria

The learner will identify the accented syllable in selected words, with 80 percent accuracy.

Skill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Parts of
Subskill Speech--Adverbs

Level J
Objective No. JW 43

Objective Given sentences containing adverbs, the learner will identify them and explain their function.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet similar to the following:

Przeczytajcie poniższy urywek. Zwróćcie uwagę na podkreślone w nim słowa. Zastanówcie się nad tym jaką funkcję one pełnią.

Janek ładnie rysuje. Dlatego też pani nauczycielka często prosi go o zrobienie ilustracji do czytanek. Janek robi to szybko i bardzo prosto. Najlepiej rysuje kredkami. Jak ma więcej czasu, to powoli rysuje najpierw delikatnie kontury a później maluje je farbami. Janek mało mówi. Woli spokojnie rysować, i malować.

Discuss the function of each of the underlined words. Tell the learners--

Słowa te to przysłówki. Są one przeważnie określeniami czasowników. Określają bliżej, w jaki sposób, w jakich okolicznościach, zachodzi czynność lub stan. Często odpowiadają na pytanie: jak?
Przysłówki najczęściej tworzy się od przymiotników. Te przysłówki podobnie jak przymiotniki stopniuje się.

Utwórz przysłówki z następujących przymiotników:

1. bliski
2. smutny
3. daleki
4. wesoły
5. chętny
6. brzydki
7. zły
8. dobry

Answers and/or Criteria

The learner will identify adverbs and explain their function, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Accent Placement in Verse

Objective No. JW44

Objective Given a rhythmical poem, the learner will read it with stress (accent).

Teaching/Learning Strategy

Review Objectives JW42 and JS16 for correlating activities on accent.
Prepare a worksheet with the following excerpt from "Warszawa" by K.I.Gałczyński. Have learners identify accented syllables. Check results. Practice choral reading of "Warszawa." Encourage volunteers for individual readings. Stress the importance of the accent and "melody" of the poem.

Choćbyś morzem żeglował,
choćbyś lądem wędrował,
nie wiem jaką krainą
ciekawą -

ona wezwie cię dłońmi,
sen ją w nocy przypomni
i jak dziecko zawołasz:
Warszawo!

Answers and/or Criteria

The learner will read a given poem with correct placement of accent. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory - Visual Perception; Prepositions

Objective No. JW45

Objective Given a selection, the learner will recognize prepositions and explain their function.

Teaching/Learning Strategy

Prepare excerpts from " Majówka w lesie" and/or "Do lasu na grzyby i jagody," Czytanka na kl. IV, str. 97 i 12, on a worksheet. Distribute to the learners and say--

Przeczytajcie poniższy urywek i podkreślcie w nim przyimki. Co to są przyimki? - Przyimki to wyrazy takie jak np. na, pod, przed, w - które nabierają znaczenia w połączeniu z rzeczownikami, stanowiąc wraz z nimi określenia. Ponieważ wyrazy te odnoszą się przeważnie do rzeczowników, stąd pochodzi ich nazwa: przyimek - to znaczy wyraz, który stoi przy "imieniu", czyli nazwie rzeczy lub osób. Przyimek w zdaniu najczęściej wiąże czasownik z rzeczownikiem, albo czasami rzeczownik z rzeczownikiem.
Przyimki łączą się z rzeczownikami w określonych przypadkach, np. na, pod, itd., z miejscownikiem.

Answers and/or Criteria

Answers dependent on excerpts chosen.
The learner will recognize prepositions and explain their function.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Correct Spelling of Polish Numerals

Objective No. JW 46

Objective Given lists of numerals, the learner will use and spell their varied forms correctly.

Teaching/Learning Strategy

Prepare the following assignment on a worksheet:

W brakujące miejsca wpisz odpowiednie wyrazy: dwa, dwie, dwaj, dwoje.

dwa psy	dwie kozy	dwaj chłopcy	dwoje dzieci
___ koty	____ sarny	____ koledzy	_____ szczeniąt
___ konie	____ krowy	____ bracia	_____ kurcząt

Point out that Polish numerals recognize the number and gender of the nouns they modify. Compare this with the English rule, where the numeral never changes its form. Prove this rule by translating each of the above phrases into English.

Divide the class into two groups and conduct a "Numeral-Down" a la "Spell-Down"; have the groups compete against one another in spelling out the numerals.

Additional Activity:
Przepisz następujące cyfry wyrazamy:

1. Wojtek karmi 2 psy.
2. Myśliwy upolował 3 zające.
3. Gajowy zabił 4 wilki.
4. Nauczyciel wywołał 4 uczniów, 2 chłopców zganił, a 2 pochwalił.
5. Mam 4 braci. 2 są starsi, a 2 młodsi ode mnie.

Answers and/or Criteria

The learner will use and spell the varied forms of numerals correctly.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Verb Negation

Objective No. JW 47

Objective Given a list of verbs, the learner will give the negative form of each.

Teaching/Learning Strategy

Have the learner underline the negative form nie in each sentence. Tell the learners--

Podkreśl wyrazy nie przed czasownikami.

Wzorowa klasa

Na wycieczkę raz do lasu
przyszły dzieci z pewnej klasy.
Chcecie - wierzcie: jak wieść niesie,
nikt tam drzew nie łamał w lesie.
Nie znalazłeś pośród świerków
ni skorupek, ni papierków.
Nie straszyły kosa, zięby
fruwających gazet strzępy.
Dąb się zdziwił: "Czy być może,
nikt nie wyrżnął liter w korze?"
A wiewiórkę dzięcioł pyta:
"Co nikt wrzaskiem nas nie wita?"
Lecz nie myślcie sobie czasem,
że to bajka. Znam tę klasę.

Przed czasownikami wyrazy nie pisze się osobno. Wyjątkowo nie pisze się łącznie z takimi czasownikami; niedowidzieć, niepokoić, nienawidzić, niedomagać.

Have the learners do the assignment on the following page.

Przepisz dopisując nie do różnych form czasownika.

wzór: mówić - nie mówię, nie mówiłem, nie będę mówił

1. Wierzyć
2. leżeć
3. żądać
4. rządzić
5. chować
6. hodować
7. wahać się
8. wąchać

Answers and/or Criteria

The learner will give the negative form of selected verbs, with 100 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Formation of Adjectives **Objective No.** JW48

Objective Given a list of nouns, the learner will change each noun to an adjective.

Teaching/Learning Strategy

Check the learners' knowledge of the adjective and its varied forms. Tell the learners--
Wiele przymiotników można utworzyć od rzeczowników. np.
dąb - dębowy cukier - cukrowy

Prepare the following on a worksheet--

Utwórz przymiotniki od następujących rzeczowników:

dąb - dębowy
maj
ogrod
malinka
wiśnia
sosna

drzewo - drewniany
skóra
szkło
drut
wełna
blacha

kowal - kowalski
chłop
koń
morze
góra
harcerz
nauczyciel

Answers and/or Criteria

The learner will change selected nouns to adjectives, with 100 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Distinction between Masculine and Virile Forms of Polish Adjectives

Objective No. JW 49

Objective Given a list of adjectives, the learner will differentiate between the masculine and virile forms of the Polish adjective.

Teaching/Learning Strategy

Explain to the learners--

Każdy przymiotnik występuje w liczbie pojedynczej w trzech rodzajach: męskim, żeńskim lub nijakim. Rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej zależy od rodzaju określanego rzeczownika. Natomiast w liczbie mnogiej mają przymiotniki tylko dwa rodzaje: męskoosobowy, kiedy przymiotnik określa rzeczownik osobowy rodzaju męskiego np. wielcy bohaterowie. Niemęsko-osobowy, kiedy przymiotnik określa wszelkie inne rzeczowniki.

Have the learners do the following assignment:

Użyj w zdaniach, w mianowniku liczby mnogiej następujące rzeczowniki z przymiotnikami.

grzeczny chłopiec, mały uczeń, odważny żołnierz, dobry nauczyciel, mądry robotnik, młody badacz, dzielny podróżnik, pilny pracownik, zręczny pajac.

Answers and/or Criteria

The learner will differentiate between the masculine and the virile forms of the Polish adjective, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level J

Subskill Structural Analysis: Auditory - Visual Perception; Adjective Negation

Objective No. JW 50

Objective Given a list of adjectives, the learner will give the negative form of each.

Teaching/Learning Strategy

Tell the learners--
Pamiętacie, że nie z czasownikami piszemy osobno. Trochę inaczej sprawa przedstawia się z przymiotnikami.
Zapamiętajcie:

- Wyraz nie z przymiotnikami w stopniu równym pisze się razem, no. niedobry, niesprawiedliwy
- Wyraz nie z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym pisze się rozdzielnie, np. nie lepszy, nie najlepszy.

Have the learners do the following assignment:

Przepisz dopisując nie - razem lub osobno.

Kto (nie) umie gramatyki i (nie) zna zasad pisowni, ten (nie) będzie mówić i pisać poprawnie. (Nie) chciałem cię martwić, dlatego wolałem ci (nie) mówić, że bardzo mnie (nie)pokoi zachowanie się twego (nie) rozsądnego chłopca. Na stacji kolejowej wisi plakat: "(Nie) jedzcie (nie) dojrzałych owoców! Pijcie tylko przegotowaną wodę!" Czas był (nie) spokojny, toteż rodzice (nie) chcieli zgodzić sie na (nie) bezpieczną podróż syna.

Answers and/or Criteria

The learner will give the negative form of given adjectives, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Abbreviated Word Identification **Objective No.** JW51

Objective Given sentences containing abbreviations, the learner will identify the meaning of the abbreviated words.

Teaching/Learning Strategy

Discuss abbreviations. Tell the learners--

Skróty są formą przyjętą w każdym języku, po to aby ułatwić zapisywanie czegoś i skrócić znane wyrażenie. Spróbujcie pomyśleć i dać mi kilka przykładów znanych wam skrótów.

Write examples on the board, as the learners give them to you along with the words for which they stand. Prepare an exercise such as the following:

Przeczytajcie poniżej podane zdania. Przy każdym zdaniu napiszcie całe słowo lub wyrażenie, które jest w danym zdaniu skrócone.

1. Dr. Kowalski jest dentystą.
2. Czesław mieszka na ul. Kościuszki.
3. Chicago znajduje się w pow. Cook.
4. Marysia przyjechała do Chicago z woj. krakowskiego.
5. Czytanka ta znajduje się na str. 11.
6. Przyjechaliśmy do Ameryki w 1977 r.
7. Ob. Krakowski zgłosił się do pracy.

Note: Have the learners memorize the abbreviations for the days of the week and the months of the year, in English.

Answers and/or Criteria

1. Doktor 2. ulicy 3. powiecie 4. województwa
5. stronie 6. roku 7. obywatel

The learner will identify the meanings of abbreviations in a given set of sentences, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack **Level** J

Subskill Structural Analysis: Visual Perception; Semantic Values in English and Polish Word Recognition **Objective No.** JW52

Objective

Given a selected list of words, the learner will identify meanings by analyzing semantic values of the individual parts of the words: inter-urban, Afro-American, Polish-American, one-way.

Teaching/Learning Strategy

Begin by placing "one-way" on the board. Ask for the meanings of the individual word parts one and way. Now give the word "jednokierunkowy" and follow up similarly. Show that when the two words are thus combined, they lend a new or more specific meaning to the word units involved.

Tell the learners--

Note that while in English individual word parts are separated by a hyphen, in Polish they are written as one word. Certain English expressions such as Afro-American and Polish-American are translated into Polish as an "American of African descent" - "Amerykanin pochodzący z Afryki" and an "American of Polish descent" - "Amerykanin polskiego pochodzenia," unhyphenated in Polish.

Explain further that both in English and Polish, names of countries are capitalized. When the name of the country is used as an adjective, e.g., African and Polish, the words are capitalized in English, but when written in Polish, afrykański and polski, they are written in small case.

Answers and/or Criteria

The learner will recognize the meanings of the individual word parts and the semantic values in given expressions, with 80 percent accuracy.

LEVEL J

COMPREHENSION

Skill	Comprehension	**Level**	J
Subskill	Literal Comprehension: Word Meaning	**Objective No.**	JC1
Objective	Given a sentence with one word missing, the learner will choose from a list the word that best suits the context.		

Teaching/Learning Strategy

Review context clues. Write the following or an original sentence on the chalkbaoard. Omit one word. Have the learners choose from a list the word that best fits the context. Encourage the learners to suggest suitable alternate words for the list.

Marysia jest bardzo dobrą uczennicą
i jej mama jest ____________________
z jej postępów.

1. zainteresowana
2. zadowolona
3. poinformowana
4. zdumiona

Answers and/or Criteria

The learner, given a sentence with a word missing, will provide a word which best suits the context, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Word Meaning **Objective No.** JC2

Objective Given a graded selection with underlined words, the learner will state the meaning of each underlined word.

Teaching/Learning Strategy

Prepare the following worksheet or graded selection with underlined words. Have learners state the meaning of each underlined word. A dictionary or the glossary in the basal reader or other text may be used as a reference

Przeczytajcie uważnie to krótkie opowiadanie. Zastanówcie się nad znaczeniem słów które są podkreślone. Osobno spróbujcie napisać znaczenie tych słów.

Janek z ojcem wybrali się do Krivitz w stanie Wisconsin, aby odwiedzić obóz polskich harcerzy. Ojciec Janka był kiedyś drużynowym. Chłopcy z zastępu "Świt" ubrali swe odświętne mundurki na powitanie druna.
Harcerze w czasie obozowania mieli wiele zajęć i przyjemności. Najbardziej odpowiadały im długie, całodniowe wycieczki piesze do lasu. Znajdowali tam grzyby, jagody, spotykali wiele ciekawych zwierząt. Mieli nawet przygodę z tchórzem.

Answers and/or Criteria

Answers:
1. drużynowy - przywódca drużyny harcerskiej
2. mundurki - specjalne ubrania harcerzy
3. druh - tak zię tytułuje harcerza
4. odpowiadały - woleli, najbardziej chcieli
5. wycieczki piesze - wycieczki na który się chodzi.
6. tchórz - zwierzątko leśne, które wydziela bardzo nieprzyjemny zapach jeżeli się je przestraszy.

The learner will state the meaning of each underlined word in a graded selection, with 80 percent accuracy.

Skill	Comprehension	**Level**	J
Subskill	Literal Comprehension: Word Meaning	**Objective No.**	JC3

Objective

Given a list of words and a list of definitions, the learner will match each word with its correct meaning.

Teaching/Learning Strategy

Provide learners with a worksheet similar to the sample below. Have the learners match the word with its correct meaning. Answers may be checked by looking in the dictionary or glossary. Select words from the basal reader or content area texts.

Wstaw w odpowiednie miejce przy definicji numer słowa, które ta definicja określa.

Słowa

1. litość
2. niepodległość
3. niewolnictwo
4. problem

Definicje

A. samodzielność polityczna jakiegoś kraju.
B. Współczucie, użalanie się nad kimś, chęć przyjścia komuś z pomocą.
C. Potocznie - pełna zależność. Niewolnik to człowiek pozbawiony wolności, zmuszony do pracy na rzecz właściciela i nie mający żadnych praw.
D. Poważne zagadnienie, sprawa, która ma być rozstrzygnięta lub rozwiązana.

Answers and/or Criteria

Answers: 1 - B, 2 - A, 3 - C, 4 - D

The learner will match a given word with its correct meaning, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Word Meaning **Objective No.** JC4

Objective Given a series of sentences, the learner will write in his/her own words a sentence that has the connotation of each original sentence.

Teaching/Learning Strategy

Review the connotation and denotation of words before beginning this activity. The denotation is the actual meaning of a term. The connotation is the implied or associated meaning of a term.

Prepare a worksheet, such as the one below or one similar to it, leaving two blank lines between each sentence. Tell the learners--

Przeczytajcie poniższe zdania i zastanówcie się nad ich znaczeniem. Po zastanowieniu się wpiszcie pod każdym z tych zdań własnymi zdaniami jak je rozumiecie.

1. Bez pracy nie ma kołaczy.
2. Pieczone gołąbki nie lecą same do gąbki.
3. Jaka praca, taka płaca.
4. Jaki ojciec, taki syn.
5. Chata uboga lecz chędoga.
6. Głód najlepszy kucharz.
7. Zuch do miski , tchórz do roboty.
8. Psu na budę się nie zda.
9. Prosto z mostu.
10. Wykręcił się sianem.

Answers and/or Criteria

The learner will write in his/her own words a sentence that gives the connotation of each original sentence in a series of sentences. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Word Meaning **Objective No.** JC5

Objective Given the history of a word base and a list of familiar words, the learner will match the correct words with the appropriate word base.

Teaching/Learning Strategy

Bring this to the learners' attention: Because of their mutual Greek origins, certain Polish and English words are not only identical in meaning but also quite similar in spelling.

Present the history of a word. Prepare a worksheet, such as the one on the following page. Have the learners, after studying the history of a base word, match derivatives with appropriate definitions.

Tell the learners--
W języku polskim jak i w języku angielskim mamy w użyciu szereg słów, które zostały utworzone ze słów greckich. Wskazują one na jakieś wspólne cechy. Greckie słowo mono oznacza jeden, pojedynczy. W związku z tym wiele słów mających na początku cząstkę mono będzie oznaczało coś co zostało zrobionego przez jedną osobę lub o jednej osobie lub rzeczy. Greckie słowo auto oznacza - sam, własny, natiomiast tele - oznacza działający, osiągany na odległość, z daleka.

Przeczytajcie niżej podane słowa i definicje. Połączcie dane słowa z odpowiadającymi im definicjami.

1. autograf
2. monolog
3. telefon
4. autobiografia
5. monogram
6. telegraf
7. autoportret
8. telewizja
9. monografia
10. telekomunikacja

a. znak powstały z ozdobnego powiązania kilku liter.
b. historia własnego życia
c. wypowiedź jednego bohatera
d. przesyłanie wiadomości na odległość za pomocą znaków graficznych lub dźwiękowych.
e. urządzenie do przesyłania wiadomości na odległość
f. własny podpis
g. rozprawa naukowa poświęcona jednemu dziełu.
h. wykonany przez artystę własny portret.

i. przesyłanie na odległość ruchomych obrazów, przedmiotów za pomocą fal elektromagnetycznych.
j. urządzenie do prowadzenia rozmów na odległość.

Have the learners translate the above list.

Answers and/or Criteria

Answers: 1- f, 2-c, 3-j, 4-b, 5-a, 6-e, 7-h, 8-i, 9-g, 10-d.

The learner, given a word base, will match its derivates with the appropriate definition, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Interpretive Comprehension: Mood **Objective No.** JC6

Objective Given a selection, the learner will underline the phrases that set the mood.

Teaching/Learning Strategy

Direct the learners to read silently "11 listopada, 1918 roku," K. Konarski, Czytanka na kl. IV, pg. 43, and determine its mood. Have the learners copy down the phrases they feel set the mood. Tell them--

Przeczytajcie uważnie tę czytankę. Zwróćcie uwagę na jej nastrój. Wypiszcie zwroty, które określają ten nastrój. Później będziemy dyskutować na ten temat.

Answers and/or Criteria

Because many moods and shades of mood are presented in "11 listopada," teacher's judgment will suffice.

The learner will underline phrases which set the mood in a given selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Phrase Meaning **Objective No.** JC7

Objective

> Given a paragraph containing an underlined new word, and three possible phrases from which to select, the learner will select the phrase that means the same as the new word.

Teaching/Learning Strategy

Direct learners to read silently "Mapa Polski," A. Kaczmarska, p. 46, Czytanka na kl. IV.

Prepare the following worksheet, or a similar one, and tell the learners--
Wybierz określenie najlepiej odpowiadające danemu słowu.

1. trusia
   a. ptaszek
   b. człowiek bojaźliwy
   c. zwierzątko
2. atlas
   a. słownik
   b. ogród
   c. zbiór map
3. szperać
   a. szyć
   b. spać
   c. szukać
4. suseł
   a. rodzaj wiewiórki
   b. solniczka
   c. ptaszek
5. grabarnia
   a. piekarnia
   b. zakład wyrobu skór
   c. zakład szewski
6. tętent
   a. odgłos spowodowany kopytami końskimi
   b. taniec
   c. rodzaj pojazdu konnego
7. herb
   a. godło państwa albo miasta
   b. wzór stroju
   c. książka
8. deseń
   a. mapa
   b. wzór czegoś
   c. rodzaj ciastek

9. gród
    a. garść ziemo
    b. inaczej miasto
    c. rodzaj fotela
10. dumny
    a. bardzo zadowolony z siebie
    b. chory
    c. wstydliwy

Answers and/or Criteria

1. b, 2. c, 3. c, 4. a, 5. b, 6. a, 7. a, 8. b, 9. b, 10. a

The learner will select the phrase which means the same as an unfamilar word.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Phrase Meaning **Objective No.** JC 8

Objective Given a series of phrases, the learner will write an original definition for each phrase.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet of phrases such as the following, or others. Tell the learner--

Przeczytaj i postaraj się wytłumaczyć własnymi słowami każde z niżej podanych powiedzeń.

1. Z dobrego gniazda dobre dzieci.
2. Wysoki jak topola
3. Silny jak dąb
4. Głód najlepszy kucharz
5. Z jakim przestajesz, takim się stajesz
6. Nie czyń drugiemu, co tobie nie miło
7. Nie kładź palca między drzwi
8. Rybom woda, ludziom zgoda, bez niej nic.
9. Gdzie kraj, to obyczaj
10. Strach ma wielkie oczy

Answers and/or Criteria

1. z dobrego domu wychodzą dobre dzieci
2. bardzo wysoki 3. bardzo silny 4. głodnemu
wszystko smakuje 5. upodobniamy się do swych przyjaciół
6. każdy czuje tak samo 7. bądź ostrożny
8. do życia potrzebna jest zgoda 9. w każdym kraju panują
inne zwyczaje 10. często boimy się czegoś więcej niż
potrzeba.

The learner, given a series of phrases, will define the phrases, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Level J

Subskill Interpretive Comprehension: Personal Experience

Objective No. JC 9

Objective Given a series of phrases from a selection, the learner will tell in his/her own words what he/she thinks the expressions mean.

Teaching/Learning Strategy

Choose a series of phrases from a selection in the *Czytanka dla kl. IV*, and prepare a worksheet, such as the following:

1. trafił jak kulą w płot
2. zielono w głowie
3. głupi jak but z lewej nogi
4. stracić głowę
5. uparty jak osioł
6. ręce swędzą
7. pisze jak kura pazurem
8. puszczać płazem
9. piąte koło u wozu
10. w czepku urodzony

Przeczytajcie powyższe powiedzenia i spróbujcie je wytłumaczyć własnymi słowami.

Answers and/or Criteria

The learner will interpret expressions from a given selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Subskill Literal Comprehension: Word Meaning

Level J

Objective No. JC10

Objective Given a selection, the learner will identify signal words that suggest the main idea of a selection.

Teaching/Learning Strategy

Review and provide additional experience in noting details.

Tell the learners that signal words are words that act like clue words. They hold the details together in a particular pattern and serve as signals when the reader gathers information. Some examples of signal words follow: kilka, liczni, niektórzy, inni, jeszcze inni, niewielu, ale, i, jeszcze, kiedy, faktycznie, jakkolwiek.

Wskażcie na słowa, które sugerują główną myśl informacji niżej podanej.

Kilkaset dzieci uczęszcza do szkoły im. Sieńkiewicza. Wiele z dzieci uczy się jeszcze w czasie wakacji. Niektóre mają całe dwa miesiące wakacji. Inne znów wyjeżdzają na obozy letnie. Niewielu uczniów korzysta z basenu kąpielowego znajdującego się niedaleko szkoły. Tylko niewielu uczniów nie bierze udzialu w jakichs zajecizch zorganizowanych na okres letni przez szkołę.

Answers and/or Criteria

The above signal words hold the details together in a particular pattern and suggest that almost all children of the Sieńkiewicz School are engaged in some kind of activity this summer.

The learner will identify signal words that suggest the main idea of a selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Topic Sentence **Objective No** JC 11

Objective Given a paragraph, the learner will identify the topic sentence.

Teaching/Learning Strategy

Introduce and define the term topic sentence. Give several examples from supplementary materials. Have the learners read "O Mikołaju Koperniku," Czytanka na kl. IV, str. 90.

Tell the learners-- Po przeczytaniu całej czytanki zatrzymajcie się na str. 91 i przeczytajcie jeszcze raz ustęp rozpoczynający się słowami: " Gdy Mikołaj Kopernik miał 18 lat...." Wypiszcie z tego ustępu zdanie które jest najważniejsze. Zróbcie to samo z następnymi ustępami czytanki.

Answers and/or Criteria

The learner will locate the topic sentence in a given passage, with 100 percent accuracy.

Skill Comprehension

Level J

Subskill Literal Comprehension: Topic Sentence

Objective No. JC12

Objective Given two paragraphs, the learner will indicate the topic sentence of each.

Teaching/Learning Strategy

Provide a work sheet with the sample below. Have the learners write a topic sentence for each of the paragraphs.

Wstawcie odpowiedni tytuł do każdego z niżej podanych urywków:

1. W zależności od tego gdzie żyje dane zwierzę, na lądzie, w powietrzu, na wodzie, porusza się inaczej. Zwierzęta poruszają się różnie w zależności od otoczenia w którym żyją. Zwierzęta mogą: chodzić, biegać, czołgać się, pełzać, skakać, dawać susy, galopować, latać lub pływać. Różne zwierzęta poruszają się inaczej.
2. Krowa jest bardzo pożytecznym zwierzęciem. Krowa daje nam mięso i produkty mleczne takie jak: mleko, masło, ser. Ze skór krowich wyrabiamy skórę używaną do wyrobu butów i innych wyrobów skórzanych.

Answers and/or Criteria

1. Różne zwierzęta poruszają się inaczej.
2. Krowa jest bardzo pożytecznym zwierzęciem.

The learner will indicate the topic sentence of each given paragraph with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Detail **Objective No** JC13

Objective Given a selection to read, the learner will orally answer questions related to the selection.

Teaching/Learning Strategy

Present a worksheet similar to the one below. Have learners read the selection silently and give oral answers to

Większość z niżej wymienionych wydawnictw naukowo-informacyjnych można znaleźć w każdej bibliotece szkolnej.

almanach - rodzaj kalendarza zawierającego wiadomości z różnych dziedzin życia państwowego i społecznego, przepowiednie, porady i statystyki.

atlas - zawiera mapy, wykresy informacyjne na temat geografii świata, klimatu itp.

encyklopedie- zawierają informacje z wielu dziedzin nauki i wiedzy.

słowniki - zawierają informacje na temat znaczenia poszczególnych słów.

Powyżej omawiane wydawnictwa można znaleźć w bibliotekach w sekcjach opatrzonych numerami od 000 do 099. Bibliotekarz czy bibliotekarka z przyjemnością pomoże każdemu w znalezieniu odpowiedniego wydawnictwa informacyjnego.

Odpowiedz na następujące pytania:

1. Jakie znamy rodzaje wydawnictw informacyjnych?
2. W której z tych książek znajdziemy informacje dotyczące ludzi i ich miejsca zamieszkania?
3. W której książce znajdziesz mapę Afryki na której zaznaczone są regiony tego kontynentu?
4. Które z tych wydawnictw zawierają informacje ogólne?
5. Pod jakimi numerami znajdziesz te wydawnictwa w bibliotekach?

Answers and/or Criteria

The learner will give oral answers to questions related to a selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Detail **Objective No.** JC14

Objective Given a passage and several questions related to its content, the learner will answer each question with a statement.

Teaching/Learning Strategy

Have learners read "Plon niesiemy plon...," M. Dynowska, Czytanka na kl. IV, str. 109.

Tell them-- Po przeczytaniu czytanki odpowiedzcie na poniższe pytania najpierw po polsku a później spróbujcie tę samą odpowiedź dać po angielsku.

1. Jak dawni Słowianie świętowali zakończenie żniw?
2. Jak nazywamy obchody zakończenia żniw?
3. Co to jest "strojenie przepiórki"?
4. Co to jest "wieniec"?
5. Co robiła cała gromada przed domem gospodarza?
6. Gdzie zawiesza gospodarz wieniec?

Answers and/or Criteria

The learner will correctly answer, by writing one statement, each question related to the contents of a given passage, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Fact or Opinion **Objective No** JC15

Objective Given a poem, the learner will make an illustration depicting the theme.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "W listopadowym słońcu," E. Słoński, Czytanka na kl. IV, pg. 42.

Review Objective HC1. Remind the learners that they were told that the theme in a story may be different from the theme that others see because it is based on the personal point of view of each one. Have the learners produce illustrations which depict their impressions of the theme.

Answers and/or Criteria

The learner, given a poem, will make an illustration depicting the theme. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Main Idea **Objective No.** JC16

Objective Given a selection and its title, the learner will explain the suitability of the title.

Teaching/Learning Strategy

Write the sample title on the board. Pass out copies of the selection below, or write it on the board. Tell the learners--

Udowodnij słuszność tego urywka.

Żyjący olbrzym

W lasach Kaliforni rośnie drzewo zwane sosnogron, albo drzewem mamutowym. Po angielsku nazywa się ono Sequoia. (Czytaj: Si kłoj'ja.) Drzewo to liczy podobno 4000 lat. Jest ono bardzo wysokie, bo ma aż 300 stóp. Średnica pnia sosnogronu tuż przy ziemi osiąga 37 stóp. Znaczy to że aby móc objąć pień tego drzewa, aż 20 dzieci musiałoby wziąć się za ręce i stanąć naokoło niego.

To olbrzymie drzewo zostało nazwane "Generał Sherman". (Czytaj Śyr'man). W lasach kalifornijskich rośnie wiele drzew tego gatunku, ale "Generał Sherman" jest najstarsze.

Answers and/or Criteria

The learner, given a selection and its title, will explain the suitability of the title. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Main Idea **Objective No.** JC17

Objective Given a series of illustrations arranged in sequential order, the learner will write the main idea of the story in his own words.

Teaching/Learning Strategy

Present a set of illustrations similar to the one below. Tell the learners-- Napiszcie przedstawioną na obrazkach historyjkę własnymi słowami.

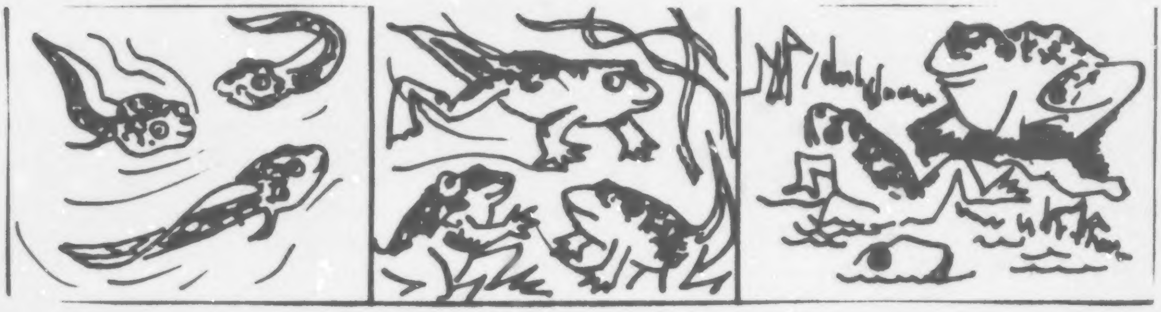

Answers and/or Criteria

Sample answer: historyjka ta jest o rozwoju żab.

The learner will respond to a series of ordered illustrations by writing the main idea of the story depicted.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Sequence **Objective No.** JC18

Objective

Given five incidents from a story, the learner will list the incidents in the numerical order in which they happened in the story.

Teaching/Learning Strategy

Prepare the following sample story or use a selection from the basal or supplementary reader. Direct learners to read the story.

Pewnego gorącego dnia lipcowego w 1893 r. James Cornish - (czyt. Kornyś)- został dotkliwie poraniony nożem podczas bójki ulicznej. Przewieziono go natychmiast do najbliższego szpitala w Chicago. Szpital ten nazywał się Provident. W szpitalu , rannego zbadał dyżurujący lekarz dr. Daniel Hale Williams. Pan Cornish został natychmiast przyjęty do szpitała. Skarżył się on na silne bóle klatki piersiowej. Dr. Williams łardzo był zaniepokojony stanem swego pacjenta. Zastanowił się przez dłuższą chwilę, a później cichym, ale stanowczym głosem powiedział: " będę operować". Z chwilą, gdy towarzyszący mu lekarze i pielęgniarki usłyszeli decyzję dr. Williamsa, tłumnie pospieszyli w stronę sali operacyjnej.

Najpierw dr. Williams poszerzył cięcie jakie otrzymał pacjent od swego napastnika. Wewnątrz klatki piersiowej zauważył uszkodzoną jedną z głównych żył. Szybko zaszył przecięcie. Następnie obejrzał serce Cornish'a. Zauważył i w sercu ranę od noża. Wziął serce delikatnie w rękę i najpierw umył ranę słoną wodą, aby uniknąć zakażenia. Później zeszył ranę. Trzeba było jeszcze zaszyć ranę w klatce piersiowej pacjenta. Operacja udała się.

Pan Cornish szybko powracał do zdrowia. Dr. Williams stał się sławny, ponieważ po raz pierwszy w historii medycyny dokonał operacji serca.

Przeczytajcie zdarzenia wyszczególnione w tekście poniżej. Wstawcie numery przed każdym wydarzeniem wskazujące na ich kolejność.

A. Zaszył ranę serca

A. Zaszył ranę serca

B. Został pacjentem szpitala

C. Poszerzył cięcie napastnika

D. Został poraniony nożem w bójce ulicznej

E. Zaszył przecięcie żyły.

Answers and/or Criteria

A - 5, B. - 2, C - 3, D - 1 , E. - 4

The learner will list story incidents in the order in which they occurred, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Main Idea **Objective No.** JC19

Objective

Given a selection, the learner will take notes and list the significant points of the selection.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a selection similar to the following from a grade-level basal or content area book. Tell the learners--

Przeczytaj poniższy urywek i powtórz w skrócie najważniejsze informacje w nim zawarte.

Wyobraźcie sobie dużego, pięknego motyla. Każdy z was miał zapewne na myśli motyla - monarchę, o pięknych brązowo-kolorowych skrzydłach. Motyl ten należy do gatunku największych motyli. Motyle te są motylami wędrującymi. Przez całe lato są tutaj z nami, aby w jesieni wybrać się w drogę na południe do cieplejszych krajów. Wracają do nas wiosną. Samiczka motyla - monarchy składa jajka na listkach mleczu. Z jajek tych wykłuwa się najpierw gąsienica, która szybko pożera liście mleczu. Później gąsienica ta przędzie sobie kokon i w tym kokonie pozostaje przez jakiś czas, aby następnie wyjść już jako motyl.
Significant facts:

1. Motyl monarch należy do gatunku największych motyli.
2. Motyle te są motylami wędrującymi.
3. Samica składa jajka na listkach mleczu.
4. Z jajek wylęgają się gąsienice.

Answers and/or Criteria

The learner will take notes on a given selection and list significant points, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Interpretive Comprehension: Figurative Language **Objective No.** JC20

Objective Given a poem, the learner will identify the similes.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet of the poem "Letnia piosenka," Irena Suchorzewska, of the Literature Resource Materials. Have the learners read the poem silently, then orally. Review the definition of a simile. Have the learners identify the similes in the poem. Refer the learners to lines one, two, and three of the poem. Ask the learners to share their interpretations with the total group.

Porównanie - podkreślenie jakichś właściwości opisywanego zjawiska przez wskazanie na jego podobieństwo do innego zjawiska. Porównanie składa się z dwóch członów połączonych ze sobą wyrażeniami: jak, jako, jak gdyby, podobny, itd.

Answers and/or Criteria

The learner will identify the similes in a given poem, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Interpretive Comprehension:
Figurative Language **Objective No.** JC21

Objective Given a list of similes, the learner will tell what each one means.

Teaching/Learning Strategy

Review similes and read some examples of similes to learners. Prepare the following list of similes. Have learners tell what each one means.

Wyjaśnijcie znaczenie każdego z tych porównań własnymi słowami:

1. wysuszona jak śliwka
2. czerstwa jak rzepa
3. buzia jak malina
4. jadł jak wilk
5. głodny jak pies
6. drze się jak stare prześcieradło
7. błękitne jak niebo
8. jasne jak słońce
9. głupi jak but
10. ostra jak kosa

Answers and/or Criteria

1. wysuszona, pomarszczona skóra, 2. zdrowa, twarda
3. rumiana buzia, policzki 4. jadł bardzo łakomie
5. bardzo głodny 6. głośno krzyczy, chrapliwym
głosem 7. bardzo niebieskie 8. oczywiste, zrozumiałe
9. bardzo głupi, tępy 10. bardzo ostre

Answers will vary. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Interpretive Comprehension: Personal Experience **Objective No.** JC22

Objective Given a poem to read orally, the learner will demonstrate his/her interpretation through volume, pitch, and stress.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "Witaj majowa jutrzenko!" St. Rogalska, and "Odlatują ptaki," A. Oppman, Czytanka na kl. IV, str. 96 and 37. Have the learners demonstrate their interpretations orally through volume, pitch, and stress.
Have the learners make comparisons between the poems and tell how their interpretations differ.

Answers and/or Criteria

The learner will read a poem orally, demonstrating his/her interpretation through volume, pitch, and stress, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Level J

Subskill Interpretive Comprehension: Emotion

Objective No. JC23

Objective Given a selection describing several emotions, the learner will identify each emotion depicted in the selection.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read silently "Krzywuś," K. Rowiński, Czytanka na kl. IV, str. 135. Tell the learners--

Przeczytajcie "Krzywuś" i zastanówcie się nad uczuciami jakie mieli bohaterowie tej czytanki. Opowiedźcie mi o tych uczuciach.

Suggested alternative: "Na saneczki," Z. Kabarowska, Czytanka na kl. IV, str. 51.

Answers and/or Criteria

"Krzywuś" - zadowolenie, radość, rozbawienie, obawa, nędza, mściwość, smutek.

The learner will identify each emotion depicted in a given selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Level J

Subskill Literal Comprehension: Detail

Objective No. JC24

Objective Given a list of quotations from a selection, the learner will write the name of the appropriate character beside each quotation.

Teaching/Learning Strategy

Select a story from the basal reader or use "Na saneczki," Czytanka na kl. IV, str. 51.

Write a list of quotations from the selection on the chalkboard. Ask the learners to volunteer to come to the board and write the name of the appropriate character beside each quotation. Discuss the choices with the learners.

cytaty	osoby

Answers and/or Criteria

The learner will write the name of the appropriate character beside each quotation taken from a given selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Emotion **Objective No.** JC25

Objective Given a selection describing a character's behavior, the learner will identify the emotions that he/she feels the character exhibited.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "O hejnale krakowskim i o lajkoniku zwierzynieckim," A. Kaczmarska, Czytanka na Kl. IV, str. 64. Tell the learners--

Spróbujcie wyobrazić sobie siebie na miejscu trębacza. Dając sygnał miastu o nadchodzącym wrogu naraził się na wielkie niebezpieczeństwo. Pomyślcie co czuł trębacz tuż przed tym, jak ugodziła go strzała tatarska.

Have the learners imagine the scene after the repulsion of the Tartars; how do the Cracovians feel, knowing the trumpeter sacrificed himself for them?

Additional Activity:
Have a volunteer, or several of them, tell the entire story in English.

Answers and/or Criteria

The learner will identify from a given selection the emotions that he/she feels the character exhibited. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Detail **Objective No.** JC26

Objective Given the characters from a story, the learner will list at least three things each character did and will explain each.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet on which you have copied "Paweł i Gaweł," A. Fredry, of the Literature Resource Materials, or any other selection. Choose a story in which there are two or more characters whose actions can be associated with the characters. Have the learners list these actions on the worksheet chart.

	Paweł	Gaweł
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Additional Activity:
Permit the learners to select a story from the basal reader, or a library book, and complete a similar chart on the reverse side of the worksheet.

Answers and/or Criteria

The learner will list several actions of each character in a familiar story, and explain the actions, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Judgment **Objective No.** JC27

Objective

Given the characters from a story and a list of character traits, the learner will match the traits with the appropriate character and explain the traits.

Teaching/Learning Strategy

Divide the class into as many committees as feasible. Instruct the committees to select a story from the basal reader. Have each committee form two groups, A and B. Tell the learners--

Każda z grup podzieli się na dwie cześci A i B. Wszyscy ci, którzy wchodzą w skład cześći A zrobi listę cech charakterów. Dzieci znajdujące się w grupie B zrobią listę osób występujących w wybranej czytance. Pózniej obie grupy spróbują zwstawić osoby występujące w czytance z cechami charakteru. Każda z tych grup musi uzasadnić swój wybór.

Encourage groups to exchange places in subsequent exercises.

Answers and/or Criteria

The learner will match character traits with the appropriate character from a familiar story, and explain the traits, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Level J

Subskill Critical Reading: Inference

Objective No. JC28

Objective Given characters from a familiar story, the learner will identify their traits as implied by the content, and explain them.

Teaching/Learning Strategy

Have learners read " Jak Kacperek został dzielnym żołnierzem," Czytanka na kl. IV, str. 113. Prepare a worksheet, such as the model below, and tell the learners--

Przypatrz się tabeli i połącz linią cechę charakteru, która odpowiada osobie występującej w czytance pt. "Jak Kacperek został dzielnym żołnierzem." Jedna osoba może mieć więcej cech charakteru niż jedną. Później poszukaj w słowniku tłumaczenie cech charakteru na angielski.

osoby występujące w czytance	cechy charakteru	tłumaczenie
Kacperek	zwycięski	
	mądry	
Przekupki	bohaterski	
	dzielny	
chłopcy	oszukańczy	
	dobry	
Stefan Batory	chciwy	
	zły	
	śmiały	
	figlarz	

Answers and/or Criteria

The learner will identify character traits of certain characters from a familiar story as implied by the content, and explain the choice, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Interpretive Comprehension: Sensory Images **Objective No.** JC29

Objective Given a selection, the learner will identify the sentences that create sensory images and explain each one in his/her own words.

Teaching/Learning Strategy

Prepare the following selection. Have the learner read it silently. Direct the learner to identify the sentences that create sensory images. Have the learner underline these sentences and explain each one in his/her own words.

Przeczytajcie poniższy urywek i podkreślcie zdania które opisują uczucia postaci w nim występujących. Wytłumaczcie te zdania własnymi słowami.

Kazik był tak zdenerwowany w drodze do gabinetu dyrektora, że aż nie mógł oddychać. Dyrektor miał wyraźnie srogą minę. " Po co tu przyszedłeś!" - powiedział ostro. Serce Kazika zaczęło mocno kołatać i poczuł równocześnie ból w pod sercem. "Wybiłem okno, panie dyrektorze" - wyjąkał.

Answers and/or Criteria

1. Kazik był tak zdenerwowany w drodze do gabinetu dyrektora,
2. że aż nie mógł oddychać.
3. Dyrektor miał wyraźnie srogą minę.
4. Powiedział ostro.
5. "Zbiłem okno , panie dyrektorze"- wyjąkał.

The learner will identify in a given selection the sentences that create sensory images and explain each in his/her own words, with 80 percent accuracy.

100

Skill Comprehension

Level J

Subskill Interpretive Comprehension: Tone and Purpose

Objective No. JC30

Objective Given a selection, the learner will state what he/she feels the author is suggesting.

Teaching/Learning Strategy

Present the following selection or a similar one. Tell the learners --

Przeczytajcie tę czytankę. Po przeczytaniu jej porozmawiamy na temat co chciał autor w tej czytance powiedzieć, czego nas nauczyć, przed czym ostrzec?

Suggested story: "Tylko raz," A czy znasz ty bracie młody, Czytanka na kl. IV, str. 34.

Answers and/or Criteria

Answers: Autor przestrzega przed łamaniem przepisów. Udowadnia, że przepisy są ważne i należy je przestrzegać dla wspólnego dobra.

The learner will state what he/she feels the author of a given selection is suggesting. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Inferences **Objective No.** JC31

Objective

Given a selection containing idioms, the learner will identify each expression and tell what it means.

Teaching/Learning Strategy

Present the following selection or a similar one. Tell the learners-- Przeczytajcie urywek zamieszczony poniżej. Podkreślcie wyrażenia napisane w znaczeniu przenośnym i przepiszcie je do zeszytów. Razem postaramy się je wyjaśnić.

Janek wyleciał z domu jak strzała. Biegnąc na boisko zataczał koła wokół stojących grupek chłopców. Stała ich tam cała gromada. Biegnąc tak z szybkością wiatru, myślał o tym, jak to już dawno od czasu gdy wygrał wyścigi. Jego kolega Andrzej o mały włos byłby go zwyciężył w tych wyścigach. Janek wiedział, że musi pracować nad sobą, bo nie wszystko idzie jak po maśle. Jak mówią: nawet róża ma też kolce.

Answers and/or Criteria

The learner will identify each idiomatic expression in a given selection and tell what it means, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Subskill Interpretive Comprehension: Purpose and Tone

Level J

Objective No. JC 32

Objective

Given a selection, the learner will state the author's purpose.

Teaching/Learning Strategy

Review several passages, pointing out the author's purpose. Present the following selection or a similar one. Tell the learners--

Przeczytaj poniższy tekst. Napisz jaki był cel autora, który go napisał. Co chciał autor w nim powiedzieć?

Małe dzieci są ciekawe. Bardzo często wpadną im w rękę takie niebezpieczne rzeczy jak: butelki z lekarstwem, różnego rodzaju chemikalia używane w gospodarstwie domowym. Większość takich niebezpiecznych chemikalii ma na naklejkach ostrzeżenie "TRUCIZNA", ale małe dzieci nie umieją jeszcze czytać. Dlatego też lekarstwa i wszystkie trujące substancje powinny być przechowywane w miejscach trudno dostępnych dla dzieci.

Answers and/or Criteria

Answer: Autor miał na celu ostrzeżenie ludzi, aby chowali niebezpieczne chemikalia przed dziećmi.

The learner will state the author's purpose in writing a given selection.

Skill Comprehension

Level J

Subskill Critical Reading: Comparison and Contrast

Objective No. JC 33

Objective: Given two selections, the learner will state in a sentence or sentences how they are alike and how they are different.

Teaching/Learning Strategy

Present the following selections or similar ones. Discuss the terms comparison (porównanie) and contrast (kontrast przeciwieństwo). Give examples of each as a means of review. Instruct the learners--

Przeczytajcie rozdany wam wybór. Po zastanowieniu się napiszcie w kilku zdaniach w czym opisane rośliny są podobne do siebie i w czym różnią się od siebie.

Roślina nagietki (nogietki) wyrasta z nasienia. Pożywienie czerpie z ziemi przez korzenie. Łodygi nagietki rozgałęziają się na mniejsze szypułki z których wyrastają listki i kwiaty. Jest to roślina jednoroczna. Po przekwitnięciu kwiatów, które są pomarańczowe, nasiona nagietki rozsiewają się wokół rośliny, aby na drugi rok znów zakiełkować. Nagietka jest rośliną ozdobną, ale ma również właściwości lecznicze. Pochodzi on z krajów śródziemnomorskich. Roślina ta oddycha listkami, które zwrócone są w kierunku słońca. Łodyga nagietka nie przepuszcza wody, ale nie jest na tyle twarda, aby zewnętrzną jej warstwę można było nazwać korą.

Dąb jest drzewem, rośliną, z której pnia wyrastają konary i wiele mniejszych gałęzi. Konar dębu jest bardzo duży. Dąb jest również rośliną, która podobnie jak inne ma korzenie, łodygi (pień, konary, gałęzie), liście i kwiaty z których później wyrasta nasienie (żołędzie). Korzenie dębu ciągną pożywienie z ziemi, liście oddychają powietrzem, a zwrócone do słońca wchłaniają promienie i ciepło. Pień dębu pokryty jest grubą, wodoszczelną warstwą, jakby skórą, którą nazywamy korą. Kora chroni drzewo przed zniszczeniem.

Answers and/or Criteria

The learner will write a sentence or sentences stating how two items from given selections are alike and how they are different, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehnesion

Subskill Critical Reading:
Inductive Reasoning

Level J

Objective No. JC34

Objective Given a series of examples, the learner will state a principle inherent in the examples.

Teaching/Learning Strategy

Review the Curriculum Guide for Science as a source in presenting the following selection. Lead the learners to discover that the principle that water is the most common solvent is inherent in the examples.

Przeczytajcie podany poniżej urywek. Teraz wspólnie rozmawiajmy czego dowiedzieliśmy się z tego urywka.

W temperaturze pokojowej sól kuchenna rozpuszcza się dwa razy szybciej niż w alkoholu. Tłuszcz nie rozpuszcza się w wodzie, ale w benzynie. Natomiast cukier podobnie jak sól, łatwo rozpuszcza się w wodzie. Nawet alkohol można rozpuścić w wodzie. Wiele bardzo twardych substancji, takich jak np. szkło ołowiane też rozpuszcza się w wodzie. Dlatego też woda jest bardzo często używana jako rozpuszczalnik. Woda jest najpopularniejszym rozpuszczalnikiem.

Answers and/or Criteria

Answers: Woda jest najpopularniejszym rozpuszczalnikiem.

The learner will state a principle inherent in given examples. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Sequence **Objective No.** JC35

Objective Given the directions for a recipe in scrambled order, the learner will arrange the sentences in the correct sequential order.

Teaching/Learning Strategy

Select a recipe such as the following or any in which the prepared food is familiar to the learner. Prepare a worksheet listing the directions in scrambled order. Tell the learners--

Często przypatrywaliście się jak mamusia robiła naleśniki. Napewno niejedno z was pomagało mamusi. Przeczytajcie teraz przepis na naleśniki. Musicie zwrócić uwagę na to, że przepis ten jest ułożony w innym porządku niż w rzeczywistości robimy naleśniki. Spróbujcie ułożyć instrukcje we właściwym porządku. Wstawcie przed każdym zdaniem odpowiadający mu numer kolejny.

NALEŚNIKI

Składniki: 1 filiżanka mleka, mąki; 1 jajko, 1/3 fil. wody 1/4 łyżeczki soli; oliwa lub stopione masło do posmarowania patelni, nadzienie.

___ Nalej około 2 łyżki stołowe (jedna łyżka wazowa) ciasta na patelnię.

___ Rozgrzej patelnię lekko posmarowaną masłem lub oliwą.

___ Smaż naleśniki jeden z drugim uważając, aby patelnia zawsze była bardzo gorąca.

___ Dodaj mąkę, sól i wodę

___ Rozbij mleko i jajko na jednolitą masę

___ Ubij wszystkie składniki na jednolitą masę.

Answers and/or Criteria

Answers: 5, 4, 6, 2, 1, 3

The learner will arrange the directions of a recipe for a familiar food in correct sequential order, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Judgment **Objective No.** JC 36

Objective Given a list of items and a list of categories, the learner will place each item in the correct category.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet, such as the following, with a list of items and appropriate categories or with categories from other subject areas (parts of speech or states, cities, countries). Discuss the categories with the learners. Have learners place each item under the correct category.

Instrukcje: Wstaw każde z tych określeń do właściwej kolumny

Sport	Transport	Atrakcje turystyczne

piłka nożna, ciężarówka, samolot, ogród zoologiczny, muzeum, siatkówka, pociąg, budynek John Hancock, hokej, autobus, dzielnica chińska, pływanie, bieg, Civic Center, akwarium, planetarium, Muzeum Polskie, statek, żegluga, biblioteka, pomnik Kopernika, pomnik T. Kościuszki.

Answers and/or Criteria

The learner will categorize a list of items, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Judgment **Objective No.** JC37

Objective Given a selection, the learner will select ideas to remember by taking notes and listing the ideas.

Teaching/Learning Strategy

Introduce notetaking. Direct the learners to read a selection suggested below or a similar one taken from the basal reader or content area text.
Suggested selection: "Król Jan Sobieski i Cesarz Leopold," Czytanka na k. IV, str. 124.
Tell the learners-- Po przeczytaniu tej czytanki zróbcie krótkie notatki.

Answers and/or Criteria

Ewentualne notatki ucznia:
- I. Zwycięstwo nad Turkami pod Wiedniem
  - A. Król Jan Sobieski pokonał Turków
  - B. powitanie króla przez cesarza austriackiego Leopolda
  - C. powitanie władców
- II. Król Jan Sobieski pisze list do Ojca Świętego
  - A. list
  - B. podarunek
- III. Są dwa obrazy ilustrujące bitwę pod Wiedniem
  - A. obraz Jana Matejko - przedstawiający prawdziwe zdarzenie
  - B. obraz innego malarza, gdzie na czele zwycięzców stoi cesarz austryjacki.

The learner will select ideas and take notes from a given selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Literal Comprehension: Summarization **Objective No.** JC38

Objective Given facts pertaining to one subject, the learner will organize the concepts and write a short summary.

Teaching/Learning Strategy

Prepare and present facts related to one subject in a worksheet similar to the following one. Have the learners organize the concepts and write a short summary.

Jacht mojego ojca

1. Kolor jasno-żółty
2. ma dwa motory
3. pomieści cztery osoby
4. W kabinie są cztery łóżka
5. ma krótkofalowe radio
6. ma małą kuchenkę

Na podstawie powyższych danych napisz krótki opis jachtu mego ojca.

Answers and/or Criteria

Jacht mego ojca: Jacht mego ojca jest koloru jasno-żółtego. Porusza się za pomocą dwóch silnych motorów. Na jachcie tym może pływać cztery osoby. Mogą one siedzieć wygodnie na jego pokładzie, lub spać w kabinie w której są cztery łóżka. Ojciec utrzymuje kontakt z lądem i innymi łódkami za pomocą radia - krótkofalówki. Pasażerowie pływający na jachcie mogą gotować posiłki w małej kuchence na pokładzie.

The learner will organize concepts related to one subject and write a summary, with 80 percent accuracy. Teacher judgment of the summary will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Inductive Reasoning **Objective No.** JC39

Objective

Given a selection with definite facts stated, the learner will identify the facts and formulate a principle.

Teaching/Learning Strategy

Direct the learners to read silently a selection, such as the following or a similar one from the basal reader or content area text. After silent reading, have the learners identify the facts and formulate a principle.

Po przeczytaniu podanego tekstu, powiedzcie jakie są najważniejsze informacje w nim zawarte.

Ziemia obraca się naokoło swej osi i naokoło słońca. Umowna oś ziemi przebiega z północy na południe. Biegun północny jest jakby lekko nachylony w kierunku Gwiazdy Północnej czyli Gwiazdy Polarnej. Obrót ziemi dookoła swej osi trwa 24 godziny. Gdy świeci słońce na jedną część półkuli ziemskiej, jest tam dzień. Z chwilą gdy ziemia obróci się w kierunku wschodnim od słońca, pomału jasność dnia zostaje zastąpiona ciemnością nocy.

Answers and/or Criteria

Answer: Obroty ziemi naokoło osi powodują noc i dzień.

The learner will identify the facts in a given selection and formulate a principle or generalization, with 80 percent accuracy. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Inferences **Objective No.** JC40

Objective

Given a selection with specific questions, the learner will infer the answers from the implied meanings.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet, including a selection and several questions related to the selection. Direct the learners to read the selection and answer the questions. Discuss the learners' responses.

Przeczytaj poniżej podany urywek i odpowiedz na pytania czerpiąc informacje z tekstu. Prawdziwość swej odpowiedzi musisz udowodnić na podstawie tekstu.

> Jacek mieszka w Australii na plantacji znajdującej się na odludziu. Każdego ranka o godz. 8 mama budzi Jacka. Jacek wstaje i je śniadanie. Później idzie do jadalni gdzie włącza odbiornik radiowy - szkołę. Jacek wolałby chodzić do normalnej szkoły, ale ponieważ mieszka bardzo daleko musi słuchać lekcji przez radio. Pracuje tak przy radiu przez całą godzinę. O godz. 10:15 nauczycielka ogłasza przerwę. Zamiast bawić się z innymi dziećmi Jacek patrzy przez okno na płatki pierwszego śniegu. Nie ma z kim porozmawiać. Po 15 minutach, radio rozpoczyna następną lekcję. Jacek będzie pracował aż do południa.

Pytania:

1. Czy Jacek jest w szkole?
2. Czy opowiadanie mogło zdarzyć się w 1979 r.?
3. Co czuł Jacek?
4. Jaka to pora roku?

Answers and/or Criteria

Answers: 1. nie 2. tak 3. Czuł się osamotniony
4. początek zimy

The learner will infer from a given selection the answers to specific questions.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Inferences **Objective No.** JC41

Objective Given a selection and a question whose answer is not stated in the selection, the learner will infer the answer and write it.

Teaching/Learning Strategy

Present a selection similar to the one below. Say to the learners--

Po przeczytaniu podanego urywka odpowiedz na pytania, czerpiąc odpowiedź z informacji znajdujących się w tekscie.

Basia wraz z cała klasą IV miała wziąć udział w akademii szkolnej z okazji rocznicy Niepodległości Polski. Pani wychowawczyni przygotowała z całą klasą wierszyk i piosenkę. Akademia miała się rozpocząć o godz. 9:15 rano, a klasa IV miała wystąpić jako pierwsza. We wtorek, cały ranek Basia nie mogła znaleźć jednego bucika, który się gdzieś zapodział. Zmuszona była ubrać sandały i szybko biec do szkoły. Z chwilą wejścia do budynku szkolnego Basia usłyszała oklaski dochodzące z auli szkolnej. Spostrzegła też, że na zegarze była godz. 9:25. Gdy weszła do auli klasa IV schodziła ze sceny.

Pytanie: Skąd wiesz, że akademia szkolna rozpoczęła się punktualnie?

Answers and/or Criteria

Answer: Ponieważ z chwilą wejścia Basi do auli była godz. 9:25, a klasa IV skończyła już swój występ.

The learner will read a given selection, infer the answer to a specific question, and write the answer.

Skill Comprehension **Level** J

Subskill Critical Reading: Judgment **Objective No.** JC42

Objective Given a selection which implies a value judgment, the learner will write an explanation of the selection.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the concept of value judgments. Present the following selection or a similar one. Inform the learners that a value judgment is expected. Have the learners read the selection and write an explanation of its meaning.

Przeczytajcie niżej podane zdarzenie i wyraźcie swą opinię na temat tego co zrobił Andrzej.

Ojciec Andrzeja dał mu banknot dziesięciodolarowy z poleceniem, aby poszedł do pralni chemicznej i odebrał garderobę oddaną do czyszczenia. Rachunek za czyszczenie wynosił $6.45. "Czy wiesz ile masz otrzymać reszty?" "Tak, $3.55" odpowiedział Andrzej. I Andrzej pobiegł do pralni. Pani Kwiecińska, właścicielka pralni rozmawiała dłuższy czas z Andrzejem. Dała mu ubrania, wzięła banknot dziesięciodolarowy i wydała resztę. W tym momencie musiała odejść od kontuaru na zaplecze sklepu. Andrzej wziął resztę i przeliczył ją. Okazało się, że p. Kwiecińska wydała mu $4:55, o całego dolara za dużo. Andrzej bez chwili namysłu zawołał p. Kwiecińską i oddał jej tego dolara. "Jesteś bardzo uczciwym chłopcem" - powiedziała p. Kwiecińska - " dziękuję ci bardzo!" Andrzej schował właściwą resztę do kieszeni, zabrał ubranie i ruszył w drogę powrotną do domu.

Answers and/or Criteria

Answers: Andrzej zachował się tak jak należy. Jest on uczciwym chłopcem.

The learner will make a value judgment and write an explanation of its meaning. Teacher judgment will determine acceptable performance.

LEVEL J

STUDY SKILLS

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Classification: Words **Objective No.** JS1

Objective

Given a mixed group of words or ideas, the learners will organize the group by classifying its members into logical groups.

Teaching/Learning Strategy

Remind learners that words may be classified by relationship. List a variety of words on the chalkboard. Work with learners to determine which words belong together. Tell the learners--

Ułóż niżej podane słowa w grupy tworzące jakąś całość, albo odpowiadające sobie tematycznie.

pilot, bramkarz, napastnik, niedźwiedź, kot, gol, bóbr, boisko, mecz, nawigator, kabina, koń, krowa, obrona, skrzydła, skrzydłowy, motor, paliwo, pies.

Discuss the relationship established when words express ideas of a similar nature. Present a group of headlines to be divided into three categories.

zwierzęta	piłka nożna	samolot

Answers and/or Criteria

The learner will classify words and ideas in logical categories, with 80 percent accuracy.

116

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Summarization: Story **Objective No.** JS2

Objective Given a story, the learner will write a summary identifying its main thoughts or events.

Teaching/Learning Strategy

Review the meaning of summary and summarizing. Tell the learners--

Streszczenie jest to krótkie omówienie zawartości jakiejś czytanki. W streszczeniu pisze lub mówi się jedynie o najważniejszych wydarzeniach zawartych w danym utworze.

Read-- "11 listopada 1918 r," Czytanka na kl. IV.

List the main events on the chalkboard. Read the events with the learners and have them use these events in a summary they themselves will write.

Anwers and/or Criteria

The learner will write a summary of a story, identifying its main thoughts or events, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Main and Supporting Ideas **Objective No.** JS3

Objective

Given one paragraph, the learner will identify the main idea and the facts which support the main idea.

Teaching/Learning Strategy

Write a paragraph on the chalkboard or on a transparency. Read the paragraph orally as the learners read along silently. Tell the learners--
Słuchajcie uważnie. Zwróćcie uwagę na temat tego urywka i starajcie się wskazać zdanie, które najlepiej odpowiada temu tematowi.
Po przeczytaniu urywka odpowiedzcie na pytania:

1. Które ze zdań zawiera temat tego urywka?
2. W jaki sposób pozostałe zdania rozwijają ten temat?

Review correct outline format. Write the following paragraph on the chalkboard or on a transparency. Direct the learners to read the paragraph silently, write the main idea on their paper, and list the supporting facts under the main idea in correct outline format.

Lotnisko jest interesujące również i w nocy. Praca tu nigdy nie ustaje. Bieżnie oświetlone są jasnymi, silnymi reflektorami, które umieszczone są na wieży lotniskowej. Samoloty przygotowują się do startu. Będą lecieć w ciemnościach nocy. Inne samoloty lądują na oświetlonych bieżniach. Światełka umieszczone na skrzydłach i ogonie każdego samolotu wskazują, że pilot gotów jest do drogi. W pobliżu każdej bieżni widzimy wiele światełek niebieskich i czerwonych, wyznaczających pilotowi drogę do lądowania.

Answers and/or Criteria

Temat: Lotnisko jest również interesujące w nocy.
Rozwinięcie tematu:

A. Reflektory oświetlają bieżnie z wież lotniska.
B. Samoloty przygotowują się do startu.
C. Samoloty lądują.
D. Światełka na samolotach.
E. Światła wskazujące bieżnie lądującym samolotom.

The learner will identify the main idea of a paragraph and its supporting parts, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Classification: Outlining **Objective No** JS4

Objective

Given an incomplete, formal, two-level outline, the learner will select and fill in the needed points from well-organized paragraphs written at his/her instructional level.

Teaching/Learning Strategy

Tell the learners--
Bardzo często chcielibyśmy opowiedzieć o tym co przeczytaliśmy. Aby odpowiednio ułożyć swą wypowiedz powinniśmy ułożyć plan naszej wypowiedzi. Plan taki układa się według ustalonych już regul. Plan wypowiedzi pomaga nam w zapamiętaniu wszystkich najważniejszych faktów.

Prepare a partial outline for a selection the class has read. Write this on the chalkboard or a transparency. Have the learners complete the outline.

Indianie znad Amazonki

I. Metody uprawy ziemi
   A.
   B.
II. Rodzaje budowy domostw
   A.
   B.

Prepare an incomplete outline of an article that has been read by the class. Have learners complete the outline.

Układ krażenia

I. Serce
   A. Spełnia rolę pompy
   B.
   C.
II.
   A. Rozprowadza krew po całym organizmie
   B.
   C.

Answers and/or Criteria

The learner will select and full in missing points on an incomplete two-level outline, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Organization: Notetaking **Objective No.** JS5

Objective Given a content area text, the learner will read one section under the teacher's direction and decide what notes should be taken in preparation for a report.

Teaching/Learning Strategy

Ask the learners to read "Bocianie gniazdo," Adolfa Dygasińskiego, "A czy znasz ty bracie młody," Czytanka dla kl. IV, str. 234, Part I.

Ask the learners the following questions:
1. O czym jest mowa w tym urywku?
2. Co jest tematem tego urywka?

Direct learners to list the headings from the selection they read. Guide the learners in writing key words or phrases under each heading. The learners will use these notes to write a report.

Tytuł czytanki: Bocianie gniazdo
Podtytuły:
1. Przylot bocianów
2. Budowa gniazda
3. Wychowywanie piskląt:
    a. Ojciec
    b. Matka
4. Uznanie dla bocianów- bociany to pożyteczne ptaki.

Answers an/or Criteria

The learner will participate in teacher-directed notetaking exercises using content area texts. Teacher judgment will determine satisfactory performance.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Reading Rate **Objective No.** JS6

Objective Given a handmade tachistoscope, the learner will orally read words or groups of words at varying intervals.

Teaching/Learning Strategy

Provide learners with handmade tachistoscopes. Prepare two separate lists of known words and phrases, one in Polish and the other in English. Refer to the English Reading Guide p. 105. List the single words first, then the phrases.

Tell the learners--

Słuchajcie uderzeń ołówka. Przesuwajcie listę słów o jedno słowo lub wyrażenie, za każdym uderzeniem ołówka. Należy naturalnie przeczytać dane słowo lub wyrażenie. Stopniowo, będziemy przyspieszać tempo uderzeń. Zobaczymy jak prędko będziemy mogli czytać.

Have designated learners begin reading the words when directed. Have them slide the list and recite the words or phrases in keeping with the rhythm of the tapping or the metronome. For the English list, refer to the English Reading Guide.

słowa	wyrażenia
zazdrość	na tablicy
unikać	nie zauważył mnie
brzoza	wczołgał się do środka
wyrób	do biblioteki
legendy	o autorach
kierunek	w parku
drzewo	idę do domu
region	przez podwórze
temperatura	ponad chmurami

Answers and/or Criteria

The learner will orally read the Polish and English groups of words shown on a tachistoscope at varying intervals, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Reading Rate **Objective No.** JS7

Objective Given a list of words in which some letters have been omitted, the learner will read the list.

Teaching/Learning Strategy

Write several words from the spelling or reading text on the board. Read the words with the learners. Remove one or two letters from each word. Ask the learners to read the list again.

List on the board words and phrases from a content area or the basal reader, with one or two letters missing. Have the learners read the list.

Przeczytajcie poniżej podane słowa z uwzględnieniem opuszczonych literek.

1. l . dowy
2. kl.mat
3. równo..żnik
4. poł.dnik
5. prze.ysł
6. lud.ość

1. cto..enie
2. dosto.ować się
3. ekspe.yment
4. ana.iza
5. za.oka
6. mie..eja

Marek dyryguje orkie...ą szkolną. Bardzo lubi sw. pra.ę. Szczególnie lubi słuchać m.zyki. Wskazuje rę.oma takt muzyki. Zatrzymuje się gdy w.dzi, że kol.dzy są zm.czeni.

Answers and/or Criteria

The learner will read lists of words in which some letters have been omitted, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Reading Rate **Objective No.** JS8

Objective Given a selection and a list of questions, the learner will skim the selection to find answers to the questions in an allotted time period.

Teaching/Learning Strategy

Provide learners with a short selection and several questions. Direct them to read the title and then the questions before reading the selection. Then have them read the selection, answer the questions, and indicate the sentence which gives the answer, in the allotted time.

Gąsienica motyla - monarchy wykłuwa się z jajka, które motyl składa na łodygach mleczu. Zaraz po wykłuciu się gąsienica wędruje po łodydze rośliny. Wędrówka ta ma na celu i ćwiczenie w chodzeniu i zbieranie pożywienia. W dwa tygodnie po wykłuciu się zaczyna gąsienica zwijać naokoło siebie kokon. Gąsienica przebywa w kokonie 10 dni. Po dziesięciu dniach wychodzi z kokonu motyl. Najpierw wyłania się głowa motyla, sprawdza on ostrożnie swe otoczenie, aby następnie wyszły piękne pomarańczowo czarne skrzydła. Motyl odlatuje później w poszukiwaniu takich samych motyli jak on.

1. Gąsienica motyla pozostaje w kokonie przez ______

   a. jeden dzień b. 10 dni

2. Najpierw wyłania się - znaczy:

   a. wychodzi b. obraca się

3. Motyl składa jajka na

   a. kwiatach b. na łodygach mleczu

4. Powyższy urywek możemy zatytułować:

   a. kokon b. od gąsienicy do motyla

5. Motyl odlatuje później w poszukiwaniu________

a. innych gąsienic

b. takich samych motyli

Answers and/or Criteria

The learner will skim a selection to find answers to questions in an allotted time period, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills

Level J

Subskill Explanation: Dewey Decimal Classification Number

Objective No. JS9

Objective Given the library classification number, the learner will explain its purpose.

Teaching/Learning Strategy

Explain: Numery, jakie znajdują się na grzbietach książek w bibliotece są numerami tzw. systemu dziesiętnego, za pomocą którego klasyfikuje się książki w całym świecie. Wynalazcą tego systemu był wybitny bibliotekarz amerykański Dewey. Melvil Dewey żył w latach od 1851 do 1931. Klasyfikacja piśmiennictwa oparta na systemie dziesiętnym polega na tym, że całość piśmiennictwa jest podzielona na działy od 0 do 9 np. 6 technika; te z kolei na 10 poddziałów drugiego stopnia np. 62 - inżynieria i trzeciego stopnia jak 621 - budowa maszyn, itd.

Show a chart or transparency listing the following ten classifications of books and areas of interest, and read through them with the learners.

000-099	Informacje ogólne - wydawnictwa naukowo informacyjne: słowniki, encyklopedie.
100-199	Filozofia i psychologia.
200-299	Religia opowiadania biblijne, mity.
300-399	Nauki społeczne baśnie, legendy, transport, święta.
400-499	Język; słowniki, językoznawstwo.
500-599	Nauki ścisłe: matematyka, astronomia,
600-699	Nauki stosowane, sztuka umiejętności praktyczne - rolnictwo, uprawa roślin, zwierzęta domowe, itd.
700-799	Sztuka i rozrywki: sztuka, muzyka kukiełki.
800-899	Literatura, poezja.
900-999	Geografia, historia, podróże, biografie.

Distribute a list of topics, such as the following one. Have the learners write an appropriate classification number beside each topic.

Wpiszcie odpowiedni numer klasyfikacji dziesiętnej przy każdym z podanych tematów.

1. Historia stanu Illinois
2. Życiorys Abrahama Linkolna
3. Poezja polska
4. Encyklopedie
5. Jak zrobić kukiełki
6. Mitologia grecka
7. Książka o pogodzie
8. Baśnie
9. Jak należy się uczyć
10. Rośliny doniczkowe

Answers and/or Criteria

1. 900   2. 900   3. 800   4. 000   5. 700
6. 200   7. 500   8. 300   9. 100   10. 500

The learner will explain the purpose of a library classification number, with 100 percent accuracy.

Skill Study Skills

Level J

Subskill Identification: Title, Author, Subject Catalog

Objective No. JS10

Objective

Given a drawer of the card catalog, the learner will identify title, author, and subject cards.

Teaching/Learning Strategy

Explain the library card catalog system. Tell the learners--

Katalog biblioteki składa się z tzw. fiszek, tj. kartek ułożonych albo w porządku alfabetycznym (katalog alfabetyczny), albo rzeczowym (katalog rzeczowy). Każda fiszka reprezentuje jedną książkę i zawiera następujące informacje: nazwisko i imię autora, tytuł książki. Często uwzględniana jest też klasyfikacja danej książki, tz., czy należy ona do działu literatury, historii, geografii itp. Katalogi poszczególnych bibliotek są duże i małe, w zależności od ilości posiadanych książek.

Explain the purpose of the catalog by comparing it to an index. It is an index to the materials in the library. Show a chart or transparency depicting a set of catalog cards. Read the information on each card with the learners. Guide learners in noting that the difference between the three types is the top line. Point out that the information on the author card is the basic form for the three cards, that the title card has the basic form with a repetition of the title on the top line, and that the subject card has the basic form with a subject in capital letters on the top line.

Have learners take a card catalog drawer or a selection of sample cards and identify a title, author, and subject card.

Answers and/or Criteria

The learner will identify title, author, and subject cards, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Location: Parts of a Book **Objective No.** JS11

Objective Given a textbook with an index, the learner will locate ten specific facts by reading each fact and the pages where the information is located.

Teaching/Learning Strategy

Explain: indeks, to zestawienie w porządku alfabetycznym lub rzeczowym określonych elementów tekstu publikowanego, np. nazw geograficznych, terminów i pojęć. Przy każdym słowie jest odsyłacz do miejsca w książce, w którym zostały one wymienione.

Prepare a sample index page on a transparency. Distribute to the learners a list of questions related to the sample page. Have the learners write the page number on which they might find the answer to each question.

Przykład indeksu:

Książki
  autorzy 130-137
  treść utworów 170-73
  informacje o 173-75
  pisma na temat 177, 185-186
Czytanie zbiorowe 200-206
Czytanie indywidualne 207-209
Dramatyzacja
  książki 100-103
  zebrania 105-108
  rozmowy 111-112
  dyskusji 8-9, 12

Odpowiedz na pytania.

1. Jakie informacje znajdziemy w dziale zatytułowanym indeks?
2. Na jakiej stronie jest mowa o udramatyzowaniu rozmowy?
3. Na jakich stronach jest mowa o czytaniu zbiorowym?
4. W którym miejscu książki dowiemy się o autorach książek?

Answers and/or Criteria

Answers: 1. zestawienie w porządku pewnym terminów użytych w danej książce. 2. str. 11-112 3. 200-206 4. na str. 130-137

The learner will locate information in an index, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Parts of a Book **Objective No.** JS12

Objective Given a sample index, the learner will identify information under main topics and subtopics.

Teaching/Learning Strategy

Review what is meant by " temat główny," "temat poboczny," "tytuł," 'podtytuł."

Distribute copies of a sample index, such as the following, to each learner. Distribute a set of questions to each learner. Guide the learners in completing the first two questions regarding the use of an index. Have the learners complete the answers to the remaining questions.

Stany Zjednoczone

charakterystyka ludności, 341
klimat , 156
jako dobry sąsiad, 342-46
rząd, 247, 331-38
historia kraju, 227-33
Indianie, 26, 230-32
handel z innymi krajami, i wewnętrzny, 245-49
sposób życia 140, 382-85
życie na wschodzie kraju, 228, 290-299

Odpowiedz na następujące pytania czerpiąc informacje z powyższego indeksu.

1. Który z podanych podtytułów zajmuje się ludnością Stanów Zjednoczonych?
2. Podtytuł "sposób życia," odnosi się do jakiego głównego tematu tytułu ?
3. Z którego podtytułu dowiadujemy się o klimacie Stanów Zjednoczonych?
4. Skąd dowiadujemy się o rządzie Stanów Zjednoczonych?
5. Na których stronach znajdziemy informacje o Indianach?
6. Na ilu stronach omawiany jest handel?

Answers and/or Criteria

Answers: 1. podtytuł 1, 2. odnosi się do Indian
3. z podtytułu nr. 2, 4. z podtytułu rząd
5. na str. 26, 230-32 6. na 4 stronach

The learner will identify main topic and subtopic information in an index, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills

Subskill Identification: Parts of a Book

Level J

Objective No. JS1

Objective

> Given the guide words and page numbers for three pages from a glossary, the learner will specify the page on which specific words would be found.

Teaching/Learning Strategy

Review location and purpose of guide words. Guide learners in locating and reading the guide words on several pages.

Write ten words on the chalkboard. Have the learners write the page number on which each word will be listed. An example follows.

Znajdźcie poszczególne słowa w słowniczku na końcu ksiażki i zaznaczcie na której stronie one się znajdują.

1. meldunek
2. rabaty
3. galary
4. cokół
5. akt
6. huta
7. legion
8. kurier
9. żyrafa
10. ratusz

Note: Słowa te są wzięte ze słowniczka znajdującego się na końcu czytanki dla kl. IV, A czy znasz ty bracie młody.

Answers and/or Criteria

Answers: 1. 336, 2. 337, 3. 335, 4. 334, 5. 334, 6. 335, 7. 336, 8. 336, 9. 339, 10. 338

The learner will use guide words to locate given words in a glossary and note the page on which each is found, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J
Subskill Identification: Definitions **Objective No.** JS14

Objective

Given sentences with words underlined and the definitions of these words, the learner will identify the appropriate definition for the word as used in the specific sentence.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet containing sentences and more than one definition for an underlined word in each sentence. Have the learners read the sentence and the definitions for the word before indicating the definition of the word as used in the sentence. Have the learners use a dictionary for further help, if necessary.

Przeczytajcie uważnie każde z niżej podanych zdań i definicje podkreślonego w tych zdaniach słowa. Po zastanowieniu się, podkreślcie definicję która odpowiada znaczeniu tego słowa.

1. Jankowi zrobił się pryszcz na języku. (elastyczny narząd w jamie ustnej; zasób wyrazów, zwrotów i form używanych w celu porozumienia się; przedmiot przypominający kształtem język).
2. Krawcowa dopasowała suknię do figury. (zespół ruchów wykonywanych w tańcu; budowa ciała, postać; zbiór punktów na płaszczyźnie lub przestrzeni - geometryczna).
3. Sprawa ta była w jego interesie. (sprawa lub sprawy obchodzące kogoś; zarobek, transakcja handlowa; sklep zakład handlowy, fabryka).
4. Na koniec roku szkolnego otrzymał dobrą cenzurę. (świadectwo wydawane przez szkołę; kontrola prasy, książek, i filmów; ocena, krytyka czegoś).
5. Na premierę filmu aktor ubrał się we frak a na głowę włożył cylinder. (kapelusz męski; naczynie walcowatego kształtu; część maszyny tłokowej).
6. Janek, nie cygań, bo i tak nikt ci nie uwierzy. (członek plemienia Cyganów; kłamać; rodzaj gry w karty) .
7. Mama jeździ do pracy kolejką. (kolej podmiejska i miejska; następstwo, kolejne miejsce; szereg ludzi ustawionych rzędem, czekających na coś).

Answers and/or Criteria

Answers:
1. elastyczny narząd w jamie ustnej
2. budowa ciała, postać
3. sprawa obchodząca kogoś
4. świadectwo wydawane przez szkołę.
5. kapelusz męski
6. kłamać
7. kolej podmiejska i miejska

The learner will identify the proper meaning of a word as used in a specific sentence, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Phonetic Spelling **Objective No.** JS15

Objective

Given a sentence lacking one word, and two words written in phonetic spelling, the learner will identify the correct word to complete the sentence.

Teaching/Learning Strategy

Note:

The Polish-speaking learner will experience no problems with Polish spelling, because the Polish language is phonetic. However, extensive instruction is required to explain the complexities of English spelling and pronunciation. Tell the learners--

W języku polskim wszystkie literki czytamy zawsze jednakowo. W języku angielskim, w zależności od tego gdzie się te literki znajdują w sąsiedztwie jakich innych liter , czyta się je różnie. Dlatego też w słownikach angielskich używane są pomocnicze litery alfabetu fonetycznego, wskazujące na poprawną ich wymowę.

Prepare a list of sentences, each containing a word having two phonetic spellings shown. Have the learners check the pronunciation key in their dictionaries or glossaries, then indicate the correct phonetic spelling.

Follow the English Reading Guide, Objective JS 15.

Answers and/or Criteria

The learner will identify the correct phonetic spelling of a word, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Primary Stress **Objective No.** JS16

Objective Given multisyllabic words, the learner will be able to identify the syllable that receives the primary stress.

Teaching/Learning Strategy

Review the concept of accent or stress in Polish. Tell the learners: Przy wymawianiu wyrazow wielosylabowych, jedną sylabę wymawiamy silniej niż pozostałe. Silniejsze wymawianie jednej sylaby nazywa się akcentem wyrazowym. Akcent w jezyku polskim pada zwykle na przedostatnią sylabę wyrazu np. mo-wa, roz-mo-wa. Mamy dwa rodzaje akcentu. Akcent główny i akcent poboczny. W wyrazach mających więcej niż trzy sylaby, obok akcentu głównego, który pada na przedostatnią sylabę, występuje jeszcze akcent dodatkowy, na pierwszej sylabie. W wyrazach obcego pochodzenia akcent pada na trzecią sylabę od końca.

Direct learners to do the following assignment:

Zaznacz akcenty w następujących słowach:
odrabianie, zaprzyjaźnić się, pozostawać, uzasadniony, lemoniada, legendarny, literatura, międzynarodowy, plastelina, placówka, rozbudować.

Explain further that while there is a general rule for accenting Polish words (the accent falls on the second syllable to the last), there is no such general rule for English words. Give the following explanations for the diversity in English stress:

Akcentowanie słów w języku angielskim jest bardziej skomplikowane. Dlatego też w słownikach każde słowo ma zaznaczony akcent. Oto kilka reguł dotyczących akcentu w języku angielskim:

+ Słowa dwusylabowe, w których po pierwszej samogłosce występują dwie spółgłoski, pada na pierwszą sylabę. np., after, kitten

+ Jeżeli mamy słowo dwusylabowe, w którym druga sylaba zawiera dwie samogłoski (jedna z nich nie jest wymawiana), akcentujemy drugą sylabę.

+ W słowach składających się z trzech sylab, w których przyrostek jest poprzedzony spółgłoską, akcent może padać na pierwszą, albo na drugą sylabę. Akcent pada przeważnie na pierwszą sylabę za wyjątkiem słów, których rdzeń zakończony jest na literę e. Wtedy akcentujemy ostatnią sylabę.

+ Ogólnie można powiedzieć, że akcent w języku angielskim pada na co drugą sylabę. Bardzo często jednak po sylabie akcentowanej występują dwie, które nie są akcentowane, np. san′-i-ty. Są również wypadki w których akcent pada na co drugą sylabę, z tym, że dwie ostatnie nie są akcentowane, np. op′-por-tun′-i-ty.

Give the learners a list of known words divided into syllables. Have them indicate which syllable receives the primary stress and then use the dictionary to check their responses.

1. an-i-mal
2. o-bey
3. re-mem-ber
4. as-tro-nauts
5. kan-ga-roos
6. mel-o-dy

NOTE: Extend this activity over two or more lessons, to ensure the learner's understanding of the concept.

Answers and/or Criteria

The learner will identify the syllable receiving primary stress in given multisyllabic words in both Polish and English languages, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills

Level J

Subskill Identification: Dictionary

Objective No. JS17

Objective Given a dictionary and a group of words, the learner will identify the part of the dictionary in which each word is located.

Teaching/Learning Strategy

Write the letters of the alphabet on the chalkboard and draw a vertical line between specific letters. Have the learners copy this on a sheet of paper.

Example: A B C D E F ‖ G H I J K L M ‖

N O P Q R S T ‖ U V W X Y Z

Divide the alphabet into four sections as follows and write on the chalkboard:

I. A-F II. G-M III. N-T IV. U-Z

Have the learners open their dictionaries to each section. Guide the learners by explaining that knowing the parts of the dictionary helps us locate words more quickly. Ask which part should be turned to if looking for the word product.

Give the learners a list of words and direct them to indicate in which section they would be found.

1. stolarz
2. gruszka
3. flaszka
4. papier
5. jutro
6. beczka
7. pisanka
8. wiatrak
9. lampa
10. łamigłówka

Answers and/or Criteria

The learner will indicate the section of the dictionary in which given words may be located, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills

Subskill Location: Proofreading

Level J

Objective No. JS18

Objective

Given sentences, the learner will proofread the spelling of words by using the dictionary.

Teaching/Learning Strategy

Prepare sentences using words which contain the letters rz-ż, ó-u, ch-h. Read these sentences aloud to the learners, then dictate them. Have the learners proofread them, using a dictionary to find the correct spellings. Instruct the learners to circle each incorrectly spelled word and write the correct spelling above the word.

Answers and/or Criteria

The learner will proofread given sentences, checking spelling by using the dictionary, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Location: Encyclopedia **Objective No.** JS19

Objective Given an encyclopedia, the learner will locate a topic by using the letters on the spine.

Teaching/Learning Strategy

Display one set of encyclopedias. Explain that most encyclopedias are arranged alphabetically and that article titles appear alphabetically from A to Z in the volumes. Have the learners note that letters on the spine of each volume indicate the topics in each book. Dictate several topics. Have designated learners indicate which volume contains information about each topic.

Display a facsimile of the spines of a set of encyclopedias. Provide learners with a list of topics. Have the learners indicate which volume contains information about the topic. With the learners do the first two as examples.

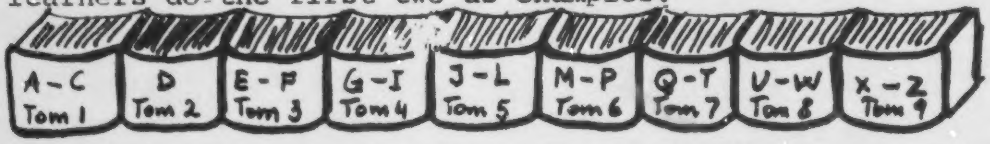

1. Podróże międzyplanetarne
2. Transport
3. Astronomia
4. Antoni Bogusławski
5. Pionierzy
6. Jan Głowacki
7. Ks.Bp. Ignacy Krasicki
8. Adolf Dygasinski
9. Poczta
10. Madagaskar
11. Litera R będzie się znajdowała w _____części encyklopedii
12. Słowo zaczynające się na litere O znajdziemy w tomie_____.
13. Klimat Meksyku
14. Informacje o atlasie.
15. Rodzaje samolotów

Answers and/or Criteria

The learner will locate a topic in an encyclopedia by using the letters on the spine, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Key Words **Objective No.** JS20

Objective Given a group of questions, the learner will identify the key word or words that would be used to locate an answer in the encyclopedia.

Teaching/Learning Strategy

Explain that key words - hasło are words that name the topic we want to learn about. Note: In many cases hasło will be the title of the encyclopedia article. Explain ~~that~~ the key word may be located by asking "Kto, o kim albo o czym chcemy zasięgnąć informacji?"

Write several sentences on the chalkboard or a transparency. Have the learners write the sentences and identify the key words.

1. Które z Wielkich Jezior jest najmniejsze?
2. Skąd wzięto nazwy planet?
3. Od kiedy znany jest boks - bokserstwo?
4. Które z miast Australii jest największe?
5. Jak Łukasiewicz wynalazł lampę naftową?
6. Ile jest gatunków ptaków?
7. Czy pomidora zaliczamy do jarzyn czy do owoców?
8. Jak wysoki jest Kasprowy Wierch?

Answers and/or Criteria

Answers: 1. Wielkie Jeziora 2. Planety
3. boks-bokserstwo 4. Australia 5. Łukasiewicz
6. ptaki 7. pomidor 8. Kasprowy Wierch

The learner will identify, in given questions, key words to be used in locating information in the encyclopedia, with 80 percent accuracy.

Note: Nie należy tłumaczyć dosłownie key words --jako słowa klucze, ponieważ w terminologii polskiej mają one zupełnie inne znaczenie.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Charts **Objective No.** JS21

Objective Given a chart, the learner will identify the information shown.

Teaching/Learning Strategy

Explain that a chart shows information. Prepare a chart on paper, a transparency, or the chalkboard. Write questions to aid learners in gaining information from the chart. Distribute the questions. Discuss the vocabulary on the chart. Guide learners in understanding the purpose of the chart. Have the learners answer the questions on their papers.

	Tabela Wynalazek	
DATA	WYNALAZEK	WYNALAZCA
1807	Parostatek	R. Fulton
1834	Żniwiarka	C. McCormick
1846	Maszyna do szycia	E. Howe
1876	Telefon	A. Bell
1877	Gramofon	T. Edison
1903	Samolot	W., O. Wright

1. Tabela ta jest ułożona w porządku ________________.
2. Ile wynalazków znajdujących się w tabeli zostało odkrytych przed 1900 roku?
3. Kto wynalazł maszynę do szycia?
4. Co wynalazł McCormick?
5. Ile lat minęło po wynalazku Fultona do McCormick'a?

Answers and/or Criteria

1. chronologicznym 2. pięc 3. E. Howe 4. żniwiarkę
5. dwadzieścia siedem lat

The learner will identify information on a given chart, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Interpretation: Diagrams **Objective No.** JS22

Objective Given a diagram, the learner will answer questions concerning its various parts.

Teaching/Learning Strategy

Prepare and distribute a diagram such as the one below. Guide learners in understanding the diagram by asking questions about what is shown. Have the learners write answers to a set of questions. Tell the learners--

"Wykres" jest rysunkiem, który wyjaśnia jak coś jest zbudowane lub jak działa. Naprzykład:

JAK ROSNĄ ROŚLINY

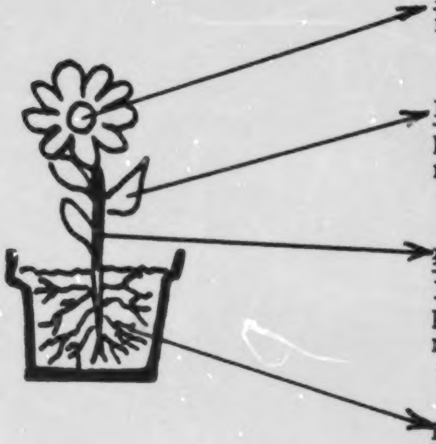

KWIAT
nowa roślina wyrasta z nasion.

LIŚCIE
przerabiają promienie słoneczne na pożywienie.

ŁODYGA
jest kanałem przez który przepływa pożywienie rośliny z jednej jej części do drugiej.

KORZENIE
pobierają minerały i wodę z ziemi.

1. Rośliny przerabiają swoje własne ________________.
2. Wodę wyciągają z ziemi za pomocą ________________.
3. ________ ______________ dają siłę liściom do wytworzenia pożywienia.

Answers and/or Criteria

1. pożywienie 2. korzeni 3. promienie słoneczne

The learner will answer questions concerning parts of a diagram, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Explanation: Graphs **Objective No.** JS23

Objective Given a graph, the learner will explain the facts that are mentioned and the numbers given in the graph.

Teaching/Learning Strategy

Explain that a graph is a diagram that shows the way something changes. Prepare and distribute a graph. Guide learners in understanding the graph. Tell the learners--

Odpowiedz na następujące pytania, czerpiąc informacje z danego wykresu:

Ilość wygranych meczy drużyny siatkówkowej.

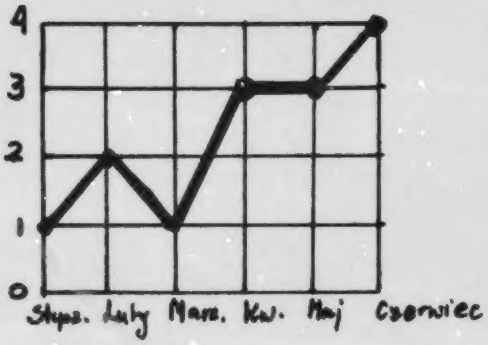

1. Miesiące od stycznia do kwietnia to miesiące w których ____________________________.
2. W sumie wygrano ___ meczy.
3. Linia na wykresie oznacza ile ____ było wygranych każdego ____.
4. Najwięcej meczy wygrano w miesiącu ________.
5. W których miesiącach wygrano dwa lub więcej mecze?

Answers and/or Criteria:

The learner will explain the facts depicted on a graph, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Graphs **Objective No.** JS24

Objective

> Given a graph, the learner will answer questions illustrating his ability to "read" the graph.

Teaching/Learning Strategy

Explain that a graph is a diagram showing the relationship between any two things.
Wykres statystyczny pokazuje nam zależność dwóch czynników od siebie. Na wykresie takim możemy odczytać informacje dotyczące jakiegoś wydarzenia jak np. w tym wypadku, ilości biletów loteryjnych sprzedanych przez poszczególne klasy w danej szkole.

Distribute copies of the following graph and incomplete sentences. Explain that the numbers at the left of the graph represent the numbers of chances sold. The classrooms selling the chances are listed at the bottom. Have the learners complete the sentences by referring to the graph.

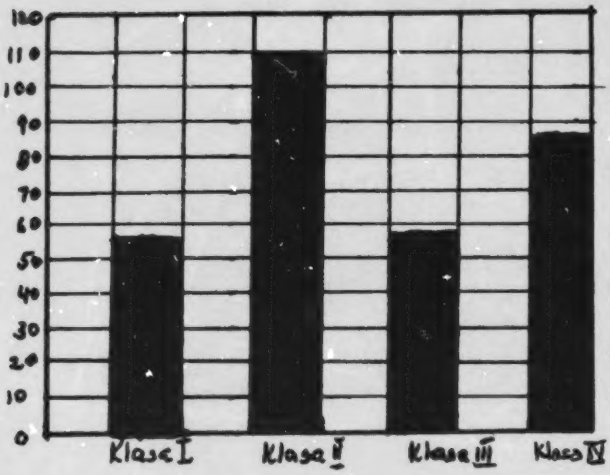

1. Najwięcej losów sprzedała klasa ____________.
2. Drugie miejsce pod względem ilości sprzedanych losów zajmuje klasa ______________
3. Najmniej biletów sprzedała klasa ___________
4. W klasie _____ sprzedano _________ biletów.
5. W klasie ______ sprzedano _________ biletów.
6. Wspólnie klasa ___ i _____ sprzedały _______ biletów.
7. Klasy _____ i _____ sprzedały tę samą ilość losów.

Answers and/or Criteria

The learner will answer questions about a graph, with 100 percent accuracy.

Skill Study Skills

Subskill Identification: Time Line

Level J

Objective No. JS 25

Objective Given a time line, the learner will identify events that took place.

Teaching/Learning Strategy

Explain: Linia chronologiczna podzielona jest na jednakowe odcinki, które reprezentuja pewien odstęp w czasie. Może to być odstęp jednego miesiąca, roku lub kilku lat.

Show a time line on a large chart or transparency. Guide the learners in giving responses. Distribute a time line and questions. Have the learners answer the questions after studying the time line.

Przypatrzcie się linii chronologicznej i odpowiedzcie na podane pytania.

Czas ucieka

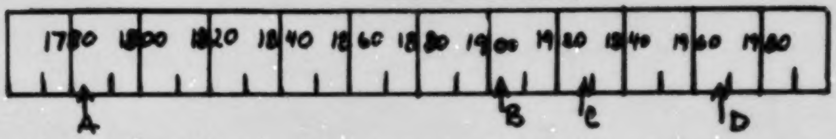

A. Pierwszy człowiek wzlatuje balonem w powietrze - 1783
B. Lot braci Wright - 1903
C. Pierwszy samodzielny lot przez Atlantyk - 1927
D. Człowiek stawia pierwsze kroki na księżycu - 1969

1. Linia chronologiczna obejmuje lata: od _____ do ______.
2. Co się wydarzyło w ostatnich piętnastu latach?
3. Kiedy miał miejsce lot braci Wright?
4. Niniejsza linia chronologiczna obejmuje okres ______lat.
5. Linia chronologiczna podzielona jest na okresy __________ letnie.

Answers and/or Criteria

The learner will identify events shown on a time line, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Interpretation: Pictorial Maps **Objective No.** JS26

Objective Given a selection about a geographical area, the learner will interpret a pictorial map of that area.

Teaching/Learning Strategy

Distribute a product map to learners. Explain the product map-- Mapa gospodarcza jakiegoś terenu, to mapa, na której zaznaczone są wszystkie punkty zajmujące się produkcją takiego czy innego surowca, kopalnie, fabryki, obszary uprawy poszczególnych roslin itp.

Discuss the legend with the learners. Identify what the map represents. Guide designated learners in understanding what each symbol represents. Locate the symbols on the map and discuss with the learners. Have the learners complete written questions about the maps and complete statements.

Przypatrzcie sie mapie i odpowiedzcie na pytania.

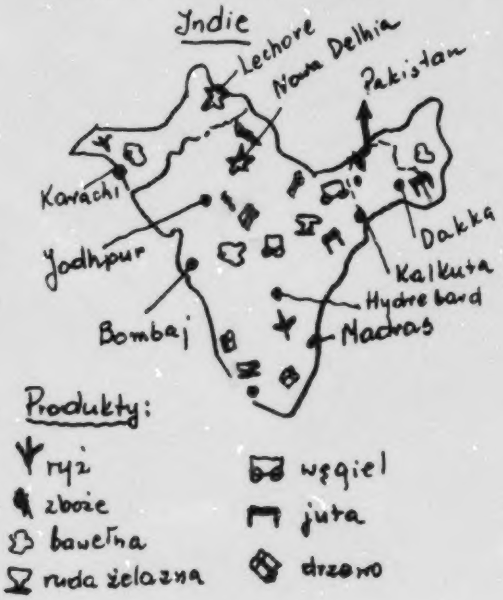
Indie
Lechore
Nowa Delhia
Pakistan
Karachi
Jodhpur
Bombaj
Dakka
Kalkuta
Hydre bard
Madras
Produkty:
ryż
zboże
bawełna
ruda żelazna
węgiel
juta
drzewo

1. Co uprawia się w okolicach Karaczi?
2. Jakie bogactwa naturalne znajdują się niedaleko Kalkuty i Dakki?
3. Zboże uprawiane jest w ______ części kraju.
4. Bawełnę uprawia się w __________ częściach kraju.
5. Węgiel znajdujemy w _______ częściach kraju ___________ i ___________.
6. Bombaj znajduje się na ________ od Lahore.
7. Nowa Delhia jest na _________ od Jodhpuru.

Answers and/or Criteria

Answers: 1. ryż 2. juta 3. północnej
4. czterech 5. dwóch, Jodhpur i Dakki
6. południe 7. północ

The learner will interpret a pictorial map of an area, with 80 percent accuracy.

NOTE: Juta - jest to roślina, podobna do drzewa lipowego, którą uprawia się w krajach zwrotnikowych. Z rośliny tej z jej włókna, robi się tkaniny, sznury, linoleum i dywany.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Explanation: Maps and Globes **Objective No.** JS27

Objective Given a map and a globe with parallels and meridians marked, the learner will explain the use of parallels and meridians.

Teaching/Learning Strategy

Use at least one globe. Have a large diagram of a sphere with parallel and meridian lines indicated. Show Diagram A with parallel lines and Diagram B with meridians marked.

Explain: Aby móc łatwiej określić położenie czegoś na ziemi wprowadzono umowne linie po powierzchni Ziemi. Linie biegnące z kierunków północnych na południe nazywamy południkami. Południki zbiegają się w dwóch przeciwległych miejscach kuli ziemskiej. Miejsca te nazwano biegunami. Biegun nad którym świeci Gwiazda Północna nazywa się północnym. Przeciwległy biegun jest biegunem południowym. Wszystkie południki mają jednakową długość. Jeżeli podzielimy każdy południk na dwie równe części i przez miejsca podziału poprowadzimy linię, to otrzymamy obwód koła. Obwód ten nazywamy równikiem.
Równik jest najdłuższym równoleżnikiem i dzieli kulę ziemską na dwie części: północną i południową. Linie równoległe do równika nazywamy równoleżnikami. Równoleżniki i południki przecinają się ze sobą pod kątem prostym. Stanowią one tzw. siatkę geograficzną, pozwalającą nam określić położenie jakiegoś miejsca na ziemi.

Szerokość geograficzna

Odległość jakiegoś miejsca od równika na południe lub na północ, nazywa się szerokością geograficzną.
Szerokość geograficzną mierzymy w stopniach. Szerokość geograficzna każdego punktu na równiku równa się 0.

Długość geograficzna

Musimy najpierw przyjąć, który z południków będziemy uważać za główny - początkowy. Za zerowy przyjęto południk przechodzący przez przedmieście Londynu, które nazywa się Greenwich (czytaj: grenič).

Odległość jakiegoś miejsca na wschód lub na zachód od zerowego południka, mierzona w stopniach, nazywa się długością geograficzną.

Distribute Diagram A to learners. Distribute a copy of ten incomplete statements so that learners will have an overview of what you explained. Read each of the following statements orally with the learner. Show the area being referred to on the globe. Guide the learners in obtaining the correct answers. Have designated learners view the globe and give the answers. Have the learners participate in answering oral questions, completing written sentences, and labeling the diagrams.

Pytania do Diagramu A.

1. Linie umowne okalające ziemię ze wschodu na zachód nazywamy ________________ .
2. Najważniejszym równoleżnikiem jest ______________ .
3. Równoleżniki możemy nazwać liniami ________________ geograficznej.
4. Długość geograficzna określana jest w kierunkach _______ i _______ od równika.
5. Zwrotnika Raka znajduje się o ______ na północ od równika.
6. Zwrotnik Koziorożca znajduje się na ____ na południe od równika.
7. Koło podbiegunowe północne znajduje się na ________ na północ od równika.
8. Koło podbiegunowe południowe znajduje się na _____ na południe od równika.
9. Stany Zjednoczone znajdują się na północ od ________.
10. Australia jest na________ od równika.

Pytania do Diagramu B

1. Linie, które wskazują nam długość geograficzna nazywamy ______________
2. Głównym południkiem jest ______________ przebiegający niedaleko przedmieścia ________________.
3. Południki są również nazywane liniami ________________.
4. Stany Zjednoczone znajdują się na _______ od południka O.
5. Indie są na ____________ od południka O.

Diagram A

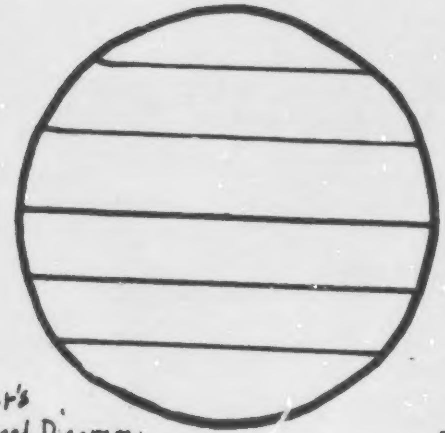

Learner's
Original Diagram

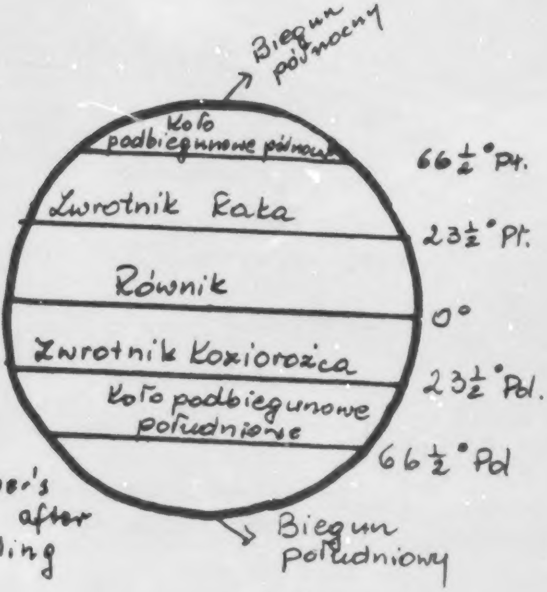
Biegun północny
Koło podbiegunowe północne
66½° Pł.
Zwrotnik Raka
23½° Pł.
Równik
0°
Zwrotnik Koziorożca
23½° Pd.
Koło podbiegunowe południowe
66½° Pd
Biegun południowy

Learner's
Diagram after
Labeling

Diagram B

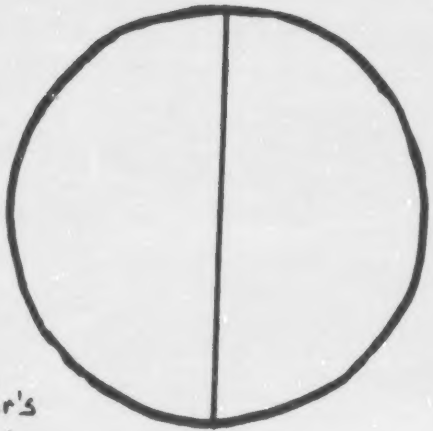

Learner's
Original
Diagram

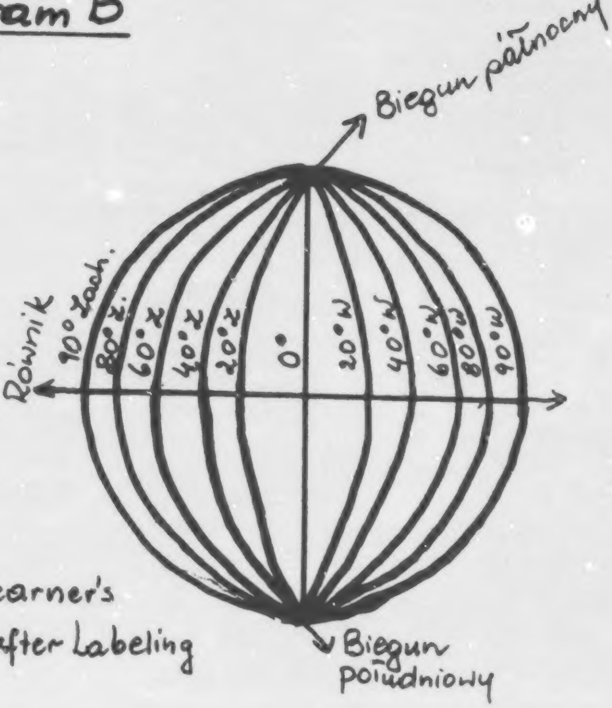
Biegun północny
Równik
90° Zach.
80° Z.
60° Z
40° Z
20° Z
0°
20°W
40°W
60°W
80°W
90°W
Biegun południowy

Learner's
Diagram after Labeling

Answers and/or Criteria

Answers: Diagram A

1. równoleżnikami
2. równik
3. szerokościa
4. na wschód i zachód
5. 23 i 1/2
6. 23 i 1/2
7. 66 i 1/2
8. 66 i 1/2
9. równika
10. południe

Diagram B

1. południkami
2. południk 0
5. wschód
3. długości geograficznej
4. zachód

The learner will explain the use of parallels and meridians on a map, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills **Level** J

Subskill Identification: Globes **Objective No.** JS28

Objective Given a globe, the learner will identify requested information.

Teaching/Learning Strategy

Display a model of a globe. Review the fact that the earth's shape is almost exactly like a sphere or ball. Review the terms North Pole, South Pole, equator, hemisphere, continents. Have designated learners explain these terms and identify their locations on the globe. Distribute the diagrams of the globe below and tell learners--

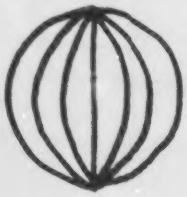

1.

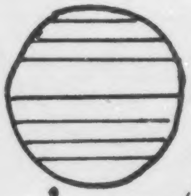

2.

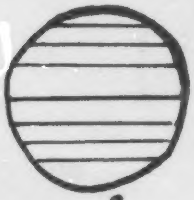

3.

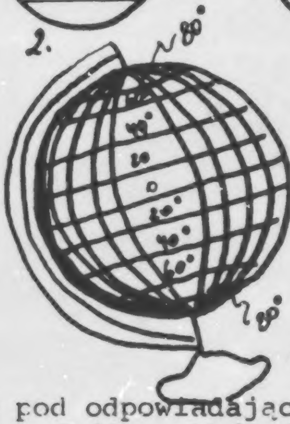

4.

Wpisz właściwe terminy pod odpowiadającymi im rycinami:

1. Ryc. 1 i 2 linie wschód- zachód (równoleżniki)
linie północ-południe (południki)

2. Ryc. 3 Zwrotnik Raka
Zwrotnik Koziorożca
Koło podbiegunowe północne
Koło podbiegunowe południowe
Bieguń półnccny
Bieguń południowy
Równik

3. Każdy z równoleżników przebiega globus ze wschodu na zachód.
4. Równik jest _____________.
5. Wszystkie południki przechodzą przez biegun ___________ i _____________.
6. Linie biegnące z północy na południe nazywamy __________.
7. Równoleżniki i południki pomagają nam w ______________.
8. Równoleżniki i południki ____________ się ze sobą pod kątem __________.
9. Na rycinie globusa znajdź szerokość geograficzną 20 . Znajdź długość geograficzną 160 . W miejscu w którym znajduje się punkt, wstaw znaczek X.

Answers and/or Criteria

Answers:

Rycina 1

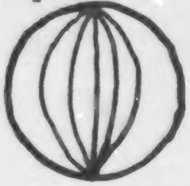

Rycina 2

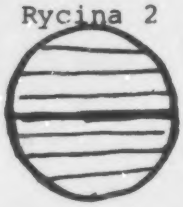

Rycina 3

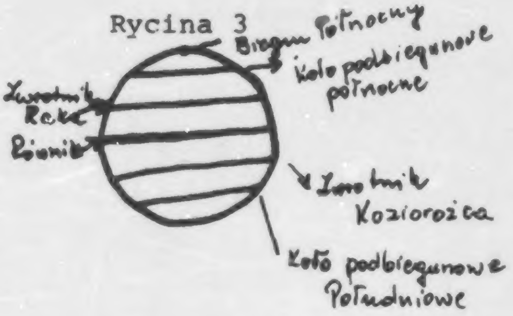
Biegun Północny
Koło podbiegunowe północne
Zwrotnik Raka
Równik
Zwrotnik Koziorożca
Koło podbiegunowe Południowe

Rycina 4

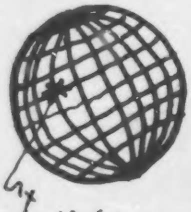

3. równoleżników 4. równoleżnikiem 5. północny i
południowy 6. południkami 7. określeniu
miejsca na mapie 8. krzyżują się, prostym
9.

The learner will use a globe to identify requested information, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills

Subskill Estimation: Maps

Level J

Objective No. JS29

Objective

Given a map with the scale of miles shown in the legend, the learner will use this to estimate requested distances.

Teaching/Learning Strategy

Identify and define each of the map elements contained on the map the learner is viewing-- Distribute Atlas Geograficzny dla klasy IV, or Mapę fizyczną Polski.
Tell the learners--
Podziałka, czyli skala na mapie wskazuje ile razy wymiary danego terenu na mapie zostały zmniejszone lub powiększone. Najczęściej skala taka oprócz swej formy liczbowej np. 1:3000 000, wystepuje w formie linii, która porównuje dystans na mapie z dystansem rzeczywistym. Dzięki podziałce - skali, nawet na mapie możemy wymierzyć odległość między poszczególnymi miejscowościami.

Distribute questions regarding distances between places. Guide learners in computing distances if they have problems with this procedure.

Pytania:
1. Warszawa jest ________km. od Krakowa.
2. Odległość pomiędzy Gdynią i Krakowem wynosi ______km.
3. Z Krakowa do Zakopanego jest _____ km.
4. Z Wrocławia do Krakowa jest ____ km.
5. Z Poznania do Szczecina jest _____ km.
6. Poznań znajduje sie na ___ od Warszawy.
7. Między Poznaniem a Gnieznem jest tylko ______ km.
8. Z Warszawy do Łodzi jest _____ km.
9. Odległość pomiędzy Opolem a Katowicami wynosi ______ km.
10. Ze Szczecina do Gdańska jest _____ km.

Answers and/or Criteria

The learner will use a map's scale of miles to estimate distances, with 100 percent accuracy.

Skill Study Skills

Subskill Location: Maps

Level J

Objective No. JS30

Objective Given a map, the learner will locate requested information.

Teaching/Learning Strategy

Review the importance of reading legends. Distribute copies of a map to the learners. Have the learners read the legend, view the map diagram, and answer questions.

MAPA - SUDETY

Use: Mapa fizyczna Polski
or Atlas Geograficzny
dla klasy IV.

1. Najwyższe szczyty Sudetów znajduje się w okolicy miasteczka ___________.
2. Najwyższy szczyt nazywa się ___________.
3. Snieżka leży w paśmie górskim mającym nazwe ___________.
4. Niedaleko Lądka Zdrój znajduje się szczyt pod nazwą ___________.
5. Snieżnik ma ________m. wysokości.
6. Na północ od Karpacza znajduje się miasto ___________.
7. Przez Kłodzko przepływa rzeka ___________.
8. Na Nysie Kłodzkiej znajduje się jezioro ___________.
9. Przez Jelenie Górę przepływa rzeka ___________.

Answers and/or Criteria

1. Karpacza 2. Śnieżka 3. Sudety 4. Śnieżnik 5. 1425 m.
6. Jelenia Góra 7. Nysa Kłodzka 8. Otmuchowskie 9. Bóbr

The learner will use a map to locate requested information, with 100 percent accuracy.

LEVEL J

LITERATURE

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Rhythm **Objective No.** JL1

Objective Given a poem orally, the learner will identify and react to words that establish its rhythmic pattern.

Teaching/Learning Strategy

Print "Gdzie jesteś jesieni?", Hanna Zdzitowiecka, (in the Literature Resource Materials), on chart paper in large letters. Display it prominently. Read the poem aloud. Have the learners read along on the second reading. Give the learners the opportunity to enjoy the full flavor of the rhythm and imagery of the poem by asking questions similar to these:

1. Gdzie jest jesień?
2. Jak opisuje poetka głosy spadających liści?
3. Jak opisuje poetka liście?
4. Co robi jesień?
5. Czym przystraja gałęzie?
6. Co wzkazuje ptakom jesień?
7. Jak zaopiekuje się jesień jeżem?
8. Co zrobi jesień z mgłami wieczornymi?

Have the learners memorize the poem and prepare to recite it orally. Encourage the learners to pantomime the actions.

Answers and/or Criteria

1. w suchych liściach 2. szeleszczą suche 3. barwne,
czerwone 4. strząsa żołędzie 5. babim latem
6. bezpieczne dróg szlaki 7. do snu utuli 8. rozłoży

The learner will identify and react to words that establish the rhythmic pattern of a poem. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Rhyme **Objective No.** JL2

Objective Given a beginning line containing internal rhyme, the learner will complete the next unfinished line so that it also contains internal rhyme.

Teaching/Learning Strategy

Read "Tancowały dwa Michały" (in the Literature Resource Materials) aloud two or three times. Give the learners the opportunity to hear the internal rhyme.

Rym wewnętrzny - słowo w środku wiersza, które rymuje się ze słowem na końcu tego wiersza.

Display a printed version of the poem on chart paper and underline the rhyming words. Write these unfinished lines on the chalkboard. Have the learners complete the lines so that the words in the middle of the lines will rhyme with the words at the end.

I skakały, dwa ________________________
jak umiały, tak ________________________

Invite the learners to create their own poetic lines containing internal rhyme.

Answers and/or Criteria

The learner, given a beginning line containing internal rhyme, will complete the next unfinished line by adding internal rhyme.

Skill Literature

Subskill Poetry: Word Picture

Level J

Objective No. JL3

Objective Given a poem orally, the learner will list, in writing, the things seen in imagination as he/she listened.

Teaching/Learning Strategy

Read this poem: "Jak to na Mazowszu" (the Literature Resource Materials) by Teofil Lenartowicz.
Say: Przeczytam wam wiersz o Wiśle i Mazowszu. Słuchajcie uważnie i wyobraźcie sobie wszystko co opisuje poeta.

Read the poem aloud, pausing briefly between stanzas to let the images take hold. Write three headings on the board. Ask learners to describe the images, sounds, and smells they remember being described. List under proper headings as learners name them. This list might include--

widziane krajobrazy	słyszane dźwięki
Wisła	brzęczą świerszcze
pochylone chaty	bociany stąpają
stary dąb	szum wioseł
cieniste bory	śmiechy
zielony gaj	gwary
woda srebrzysta	śpiew dziewcząt

Answers and/or Criteria

The learner will describe in writing at least two word pictures remembered, after hearing a poem.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Sensory Language **Objective No.** JL4

Objective Given a poem orally describing sounds, the learner will list the sounds described.

Teaching/Learning Strategy

Read the poem "Koncert Wojskiego," **Adama Mickiewicza, in the** Literature Resource Materials.

Prepare an individual copy of the above poem for each learner. Clarify the meaning of the word "koncert." Tell the learners to listen with eyes closed for the word pictures and sounds. Ask the learners to describe the sounds they heard.

Assign one group to read the poem aloud, another group to do the sound effects, and a third to pantomime the action.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a poem, will identify at least two sounds described.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Original Humorous Verse **Objective No.** JL5

Objective Given Polish nonsense poems and English limericks, the learner will write an original limerick.

Teaching/Learning Strategy

Read verses from Bajki by Ignacy Krasicki and verses from 100 Bajek by Jana Brzechwy. Have the learners point out the humor and the rhythm of the verses. Read several English limericks. Tap out the beat. Tell the learners--

> The limerick form consists of five lines. Lines 1, 2, and 5 rhyme, and lines 3 and 4 rhyme. The limerick is essentially humorous, ridiculous, and markedly rhythmical. Although limerick structure is rarely used in Polish verse, the attributes of humor and rhythm are used frequently.

Ask the learners for ideas or suggested first lines for limericks, and write them on the board. Have the learners write limericks using the suggested ideas and lines or others of their choice.

Answers and/or Criteria

The learner will write an original limerick. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature

Subskill Poetry: Illustration

Level J

Objective No. JL6

Objective Given a poem orally, the learner will create an original illustration for it, highlighting one of the word pictures.

Teaching/Learning Strategy

Read "Snieżyca," Leopold Staff, in the Literature Resource Materials.

Prepare the learners for listening to this poem by asking questions, such as the following:

Pomyślcie jak wygląda śnieg?
Do czego jest ten śnieg podobny?
Czy przypomina wam pierzynę, czy watę?

Tell the learners--
Przeczytam wam teraz wiersz o śnieżycy. Zamknijcie oczy i słuchajcie uważnie. Postarajcie się wyobrazić sobie jak wygląda cały świat pokryty śniegiem. Zapamiętajcie to co widzicie w swej wyobraźni, aby później móc narysować odpowiednią ilustrację tego wierszyka.

Have the learners draw an illustration for the poem, highlighting one of the word pictures.

Answers and/or Criteria

The learner will create an illustration for a poem, highlighting one image described.

Skill Literature

Subskill Poetry: Alliteration

Level J

Objective No. JL7

Objective Given a poem orally, the learner will identify the alliterative phrases.

Teaching/Learning Strategy

Read "Deszczyk," Lucyna Krzemieniecka, in the Literature Resource Materials. Have the learners use their sketching boards or paper to sketch some of the images they see as the poem is being read. Ask questions to assist the learners to "see" and remember some of the images, such as --

1. Jak wygląda drzewo kasztana?
2. O jakiej porze roku pada ten deszczyk?
3. Jak wyglądają przylaszczki?
4. Jaki to deszczyk "kapuśniaczek?

Display the poem on chart paper or the chalkboard. Have the learners read the poem chorally. Lead them to discover the examples of alliteration in "Deszczyk." Underline the alliterative words and phrases. Read the poem again, and have the learners join in on the underlined words.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a poem, will identify the alliterative phrases.

Skill Literature

Subskill Poetry: Onomatopoeia

Level J

Objective No. JL8

Objective Given a poem orally, the learner will describe the ways in which the rhythm and the sounds of the words fit the theme.

Teaching/Learning Strategy

Read the poem "Wojsko idzie," Kornel Makuszynski, in the Literature Resource Materials. Discuss the new words and the connotations they have for the learners. Say--

Przeczytam wam wierszyk o wojsku. Zamknijcie oczy i wyobraźcie sobie maszerujących żołnierzy. Czy słyszycie ich kroki? W jakim takcie maszerują żołnierze?

Read the poem aloud once or twice. Have the learners describe the pictures they saw in their minds as they listened. Display a printed version of the poem. Underline the words that create pictures.

Guide the learners to see that the words and rhythm sound like the words they describe. Have the learners tap out the rhythm to feel the sounds. Point out that certain words imitate sounds.

Answers and/or Criteria

The learner, given a poem containing onomatopoeia, will describe the ways in which the rhythm and the sounds of the words fit the theme.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Humor **Objective No.** JL9

Objective Given examples of short humorous poems, the learner will write an original similar poem.

Teaching/Learning Strategy

Read aloud the short poems contained in "Zwierzyniec," Jan Brzechwa, from Sto Bajek.

Encourage the learners to identify the main element of humor in each.

Have the learners write four-line humorous verse of their own about animals or birds. Suggest that they reach for examples from their own experiences with animals or birds.

Answers and/or Criteria

The learner will write an original similar poem, after hearing short humorous poems.

Skill Literature

Subskill Poetry: Humor

Level J

Objective No. JL10

Objective Given a humorous poem containing clever double and triple meanings of words and usage of proverbs, the learner will explain the varied usages.

Teaching/Learning Strategy

Read this poem: "Baran," Jana Brzechwy, in Sto bajek.

Print the poem in large letters on chart paper. Read the poem aloud. Have learners join you in a second reading. Explain that the humor in this poem evolves from the clever usage of words and proverbs. Have them list the words which have double and triple meanings, and how each is utilized. Discuss the proverbs.

Have the learners give other examples of double and triple meaning words. Place them on the board. Have the learners go up to the board and write the various explanations for each of the words.

Ask for volunteers to give proverbs which might be substituted for the ones in "Baran." Have the learners explain the proverbs.

Note: The objective for JL10 has been altered because Polish poetry makes scant use of made-up or nonsense words. Conversely, use of double meaning words and clever use of proverbs is widely used.

Answers and/or Criteria

The learner will explain the varied usages of double and triple meaning words and usage of proverbs. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Humor **Objective No.** JL11

Objective Given a humorous poem orally, the learner will arrange for choral speaking.

Teaching/Learning Strategy

Read these poems: "Indyk," Jana Brzechwy, Sto bajek, and/or "Rozmowa z bocianem" in the Literature Resource Materials.

Print the poem in large letters on chart paper, with the asking lines in red and the answering lines in black. Read the poem aloud. Invite the learners to read along on the second reading. Assign one group the asking lines, the second group the answering lines, and the third group the narration lines.
Recite the poem in choral fashion.

Choose a humorous poem from a basic reader and assist the learners, as a group, to arrange it for choral speaking,

Answers and/or Criteria

Group participation. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature

Subskill Poetry: Mood

Level J

Objective No. JL12

Objective Given a poem orally, the learner will illustrate the poem, highlighting the mood.

Teaching/Learning Strategy

Read this poem: "O smutnej gałązce" of the Literature Resource Materials.

Print the poem in large letters on chart paper, but do not display it at once.
Say: Przeczytam wam wierszyk o jesieni i smutnej gałązce. Zamknijcie oczy i słuchajcie uważnie. Zastanówcie się dlaczego ta gałązka była smutna. W jaki sposób poeta oddaje smutek w tym wierszu. Postarajcie się zapamiętać jeden ze szczegółów tego wierszyka i narysować go.
Note:
The purpose of the sketching is to motivate pupils to visualize imagery and create a rough sketch of one or two images after listening to a poem. The sketch can be used as the basis for an illustration for the poem, or it can be erased from the sketching board. Display the printed version of the poem and invite the learners to read it together. Ask the learners to think of some words to describe the mood of the poem. Have volunteers underline mood-creating words and phrases on the printed version of the poem.

Answers and/or Criteria

The learner will create an illustration highlighting the mood of a given story. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Setting **Objective No.** JL13

Objective Given a poem orally, the learner will choose from a list of sentences the one that best describes the setting.

Teaching/Learning Strategy

Read aloud the poem "Nocny Pociąg" of the Literature Resource Materials. Avoid giving the title.

Print the poem in large letters on chart paper, again omitting the title. Display prominently. Have the learners read the poem along with you on a second reading. Guide the learners' awareness of the poem's sensory appeal, by asking questions such as the following:
Co widzicie słuchając tego wierszyka?
Jakie głosy słyszycie?
Wyobraźcie sobie jak wygląda pociąg jadący w nocy.

Ask for volunteers to underline the words which describe the setting. For instance--
1. ciemna noc 2. lampy przygaszone 3. pasażerowie
śpią 4. iskry migoczą 5. gwiazdy w nocy, itp.

Write on the chalkboard--
Przeczytajcie zdania i wybierzcie z nich jedno, które najlepiej odpowiada przeczytanemu wierszykowi.
1. Poeta chciał opisać podróż pociągiem.
2. Wiersz ten opisuje nocy pociąg.
3. W wierszu tym opisane są przeżycia Wojtusia.

Answers and/or Criteria

2.

The learner, given a poem orally, will choose from a list of sentences the one that best describes the setting.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Personal Reaction **Objective No.** JL14

Objective Given a poem orally, the learner will write one sentence describing personal reaction to it.

Teaching/Learning Strategy

Read aloud the poem "Wspomnienia z wakacji," Lucyna Krzemieniecka, of the **Literature Resource Materials.**

Print the poem in large letters on chart paper. Ask volunteers to read the poem. Guide interpretation by asking questions such as those listed below.
Formułować pytania tak, aby uczeń mógł odpowiedzieć całym zdaniem, np.:
1. Czy wakacje to przyjemny okres?
2. Dlaczego wakacje są przyjemnym okresem?
3. Czy lubicie mieć wakacje?
4. Dlaczego lubicie mieć wakacje?
5. Jakie miałeś wakacje ubiegłego roku?
6. Czy kąpałeś się w stawie, rzece, jeziorze lub morzu?

Napisz w jednym zdaniu swoje uczucia i przeżycia w czasie wakacji.

Answers and/or Criteria

The learner will write at least one sentence describing personal reaction to a given poem.

Skill Literature **Level** J

Subskill Poetry: Story Sequence **Objective No.** JL15

Objective Given a story poem read orally, the learner will dramatize the action with puppets.

Teaching/Learning Strategy

Read this poem: "Na straganie," Jana Brzechwy, Sto bajek.

Read the poem aloud several times. Tape one of the readings for listening and reference. Assign reading and speaking parts to groups of learners. Assign parts to learners for pantomiming the action. Give learners time to practice parts. Have learners recite the poem while one group pantomimes the action.

Direct some learners to make finger puppets of the characters. Have them use these puppets to dramatize the action, while other groups recite together in the background. Give all the learners an opportunity to use puppets to dramatize some part of the poem.

Answers and/or Criteria

The learner will participate in a dramatization of a story, using puppets. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature

Subskill Folklore: Plot

Level J

Objective No. JL16

Objective Given a folk tale orally, the learner will dramatize the action with puppets.

Teaching/Learning Strategy

Read this poem: "Zuchwały strzyżyk" of the Literature Resource Materials.

Read the story aloud. Explain that many folk tales tell the story of small animals defeating larger animals through cleverness such as the strzyżyk showed. Ask questions, such as the following:

Jak opiszecie niedźwiedzia?
Co możecie powiedzieć o strzyżyku?

Guide learners in preparing the story for dramatization. Divide the action into scenes, such as the following, and use a narrator to carry the story line.

Strzyżyk zajada liszkę na dróżce.
Wychodzi z lasu duży niedźwiedź.
Strzyżyk krzyczy na niedźwiedźia.
Strzyżyk skacze niedźwiedziowi po głowie.
Niedźwiedź ucieka do lasu.

Assist learners in making puppets of the strzyżyk and niedźwiedź. (Simple finger puppets are appropriate.) Ask for volunteers to paint a background of forest scenery. Have the learners use puppets for dramatization.

Answers and/or Criteria

The learner will participate in a dramatization of a folk tale, highlighting the important scenes. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature **Level** J

Subskill Fiction: Conflict in Plot **Objective No.** JL17

Objective Given a story, the learner will identify the elements of conflict.

Teaching/Learning Strategy

Read this poem: "Na saneczki," Czytanka na klasę IV, str. 51.

Read the story aloud. Allow the learners to express personal reactions as the story progresses. After the story has been completed, guide the learners to an understanding of the conflict in the story.

Explain: Fabuła, akcja utworu jest to układ zdarzeń danego utworu, składających się na koleje życiowe ukazanych postaci.

Konflikt w danym utworze, to napięcie pomiędzy przeciwstawnymi dążeniami postaci np. Marysia, która nie może iść na saneczki i dzieci które chcą i mogą.

Answers and/or Criteria

The learner will identify at least two things that were part of the conflict or struggle in the plot of a given story.

Skill Literature **Level** J

Subskill Fiction: High Point or Climax **Objective No.** JL18

Objective Given a story, the learner will identify the high point or climax.

Teaching/Learning Strategy

Read this story: "Na saneczki," Czytanka na klasę IV, str. 51.

Read the story aloud in several sessions. Discuss personal reactions to the story and show the illustrations as the reading progresses. After the story has been completed, guide the learners to an understanding of story development by asking appropriate questions.

Explain to the learners--Punkt kulminacyjny albo klimaks utworu, jest to moment akcji, w którym napięcie osiąga najwyższy stopień wyrazistości. Przeważnie zaraz po punkcie kulminacyjnym - klimaksie, następuje rozwiązanie akcji.

Answers and/or Criteria

The learner will develop an understanding of story development and will identify the "high point" of a given story.

Skill Literature **Level** J

Subskill Fiction: Characterization **Objective No.** JL19

Objective Given a story about courage orally, the learner will write three sentences giving examples of the hero's courage.

Teaching/Learning Strategy

Read this story: "Zmiana warty," Czytanka na klasę IV,str.147.

Ask-- Kto jest bohaterem tego opowiadania?
Guide learners in identifying one of the hero's character traits by asking questions, such as the following:
    Jaki był Stach: odważny, dzielny, koleżeński?
    Dlaczego uważacie Stacha za bohatera?
    Jak miał na imię chłopiec który opowiada to wydarzenie?
    Czy on też był bohaterem?

Answers and/or Criteria

The learner will write three sentences giving examples of a hero's courage in a given story.

Skill Literature **Level** J

Subskill Fiction: Characterization **Objective No.** JL20

Objective Given a realistic story, the learner will describe a favorite character.

Teaching/Learning Strategy

Read: "Zmiana warty," Czytanka na klasę IV, pg. 147.

Direct the learners to choose and describe a character from the story. Assist the learners in deciding what to include by asking questions.

Opiszcie charackter Staszka i Rysia.

Say: Pisarze mówią nam o charakterze swych bohaterów. Opisują ich wygląd zewnętrzny, myśli i uczucia. Wiemy też co mówią i jak się zachowują. Dzięki temu możemy łatwo opisać bohatera każdego utworu.

Answers and/or Criteria

The learner will write at least three sentences describing a favorite character.

Skill Literature **Level** J

Subskill Fiction: Characterization **Objective No.** JL21

Objective Given a realistic story, the learner will read the dialogue which reveals traits of a selected character.

Teaching/Learning Strategy

Read this story: "Obrońca krzyża," Czytanka na klasę IV, pg. 141.

Direct the learners to choose a favorite character from the story. Ask them to list words that describe the kind of person that character was--such as brave, honest, etc.--and look for "speaking lines" or dialogue that supports these descriptive words.

Piszcie charakter Antoniego. Czy był on odważny i dlaczego. Znajdźcie urywki czytanki w których jest mowa o bohaterstwie Antoniego.

Answers and/or Criteria

The learner will read the dialogue which reveals traits of a selected character.

Skill Literature

Level J

Subskill Fiction: Characterization

Objective No. JL22

Objective Given a realistic story, the learner will describe the emotions of the main character during selected episodes.

Teaching/Learning Strategy

Read this story: "Obrońca krzyża," Czytanka na klasę IV.

Ask the learners to name the main character of this story, which learners have read previously. Ask for volunteers to tell about some of the exciting adventures that these characters had and how they must have felt during the adventures.

Answers and/or Criteria

The learner will describe emotions of a favorite character in a selected episode of a realistic story.

Skill Literature **Level** J

Subskill Folklore: Dialect **Objective No.** JL23

Objective Given a realistic story about a section of Poland, the learner will tell how the dialect gives flavor to the story.

Teaching/Learning Strategy

Read this story: "Krysia ze Lwowa," Czytanka na klase IV, pg. 116.

Read the story aloud, emphasizing the speech of Lwów.

Ask questions about the dialect.

Ask for volunteers to read the story aloud. Assist learners to understand that the use of dialect makes the character come to life, makes speaking lines seem natural, and gives the story the "flavor" of a particular region of Poland. Have learners turn the dialect into conventional speech to discover how much enjoyment would be lost if dialect were not used.

Answers and/or Criteria

The learner will tell how a dialect gives flavor to a Polish regional story. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature **Level** J

Subskill Folklore: Myth **Objective No.** JL24

Objective Given a myth to read silently, the learner will create an original myth.

Teaching/Learning Strategy

Read this folktale: "Legenda o promyku sobotnim," Wypisy dla klasy V, str. 43.

Give the learners background information on the way many myths developed. Tell them--

Mit - to wypowiedź wyrażająca i organizująca wierzenia danej społeczności. Opowiada o tym co było na początku, o powstaniu bogów, ludzi, światów. Bohaterami mitów są istoty boskie lub co najmniej wyposażone w ponadludzkie właściwości. Mit tłumaczy dlaczego coś się stało.

Read the story aloud. Ask questions. Guide the learners in creating an original myth or "why" story. Suggest or have learners suggest natural phenomena they might want to explain.

Answers and/or Criteria

The learner will create an original myth after having read a myth silently.

Skill Literature

Level J

Subskill Folklore: Elements of Exaggeration in Tall Tales.

Objective No. JL25

Objective Given a Polish equivalent to an American "tall tale," the learner will list the elements of exaggeration.

Teaching/Learning Strategy

Read the folktale "Janosik" and/or "Jak powstaly Karpaty," both of which are in the Literature Resource Materials.

Prepare the learner for listening to a Polish folk tale, the concept of which is similar to the American "tall tale." Explain that the "tall tale" is a distinctly American contribution, its roots set in the early pioneer spirit of being "the greatest" in just about everything.

Note: Do not translate "tall tale," since the words have little meaning in translation. Have learners use the English "tall tale" when referring to this concept.

Answers and/or Criteria

The learner will list the elements of exaggeration in a Polish equivalent of an American folk tale. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill	Literature	**Level**	J
Subskill	Folklore: Recognition of Humorous Elements	**Objective No.**	JL26

Objective Given a story, the learner will read the dialogue that is humorous.

Teaching/Learning Strategy

Read this story: "Kurta pilnuje Stasia," A czy znasz ty bracie młody, czyt. dla kl. IV. str. 30.

Dramatize chosen episodes. Assign roles and allow the learners time to prepare selected episodes for reading aloud.

Change roles so that all the learners have an opportunity to read these humorous lines and enjoy them.

Answers and/or Criteria

The learner will read humorous dialogue in a given story. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature
Subskill Fiction: Setting

Level J
Objective No. JL27

Objective Given a story, the learner will identify the setting from details in the story.

Teaching/Learning Strategy

Read this story: "Kurta pilnuje Stasia", *A czy znasz ty bracie młody*, Czyt. dla kl. IV, str. 30.

Read the story aloud in several sessions and show the illustrations. Assist learners in interpreting the story by asking questions:

> Która część tego opowiadania jest waszym zdaniem najważniejsza?
> Jaki był Kurta? Opiszcie co on robił?
> Kto opowiada to wydarzenie?

Guide the learners in choosing details that identify setting. Call attention to illustrations and descriptive phrases of the fields and forests.

Have the learners identify these details as descriptive of a country setting.

Answers and/or Criteria

The learner will identify the setting from details in a given story.

Skill Literature

Level J

Subskill Nonfiction: Distinction between Fact and Fantasy

Objective No. JL28

Objective Given an informational article on animals, the learner will use information to write a fantasy story about animals.

Teaching/Learning Strategy

Direct the learners to read an informational article about animals. Tell them--

Wypiszcie z książki to wszystko czego dowiedzieliście się o tym zwierzęciu. Należy zwrócić uwagę uczniom, że książka ta jest książką informującą o życiu i zwyczajach zwierząt. Podaje ona fakty. Nie jest to opowiadanie.

Assist the learners to discover the differences between fact and fantasy. Encourage the learners to suggest ideas for a fantasy about animals. Write their suggestions on the chalkboard. Have the learners write a simple fantasy about animals.

Answers and/or Criteria

The learner, after reading an informational article on animals, will write a simple fantasy about animals. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature

Level J

Subskill Nonfiction: Recognition of Biography as a Life Story

Objective No. JL29

Objective Given a biography, the learner will write a short paragraph telling how the author felt about the subject of the biography.

Teaching/Learning Strategy

Present to the learners Życiorys Papieża Jana Pawła II, and/or Życiorys Henryka Sienkiewicza, both of which are in the Literature Resource Materials.

Prepare one or both of these biographies on worksheets. Explain that a biography is the story of a person's life written by another person. Have the learners read one or both of the biographies in several sessions. Display memorabilia: Include for the Pope, photographs, newspaper and magazine articles, medals, sovenirs, etc.; for Sienkiewicz, photographs and copies of his literary works. Encourage the learners to provide articles for the display.

Have the learners write a short paragraph telling how the author of the biography felt about his subject.

Additional Activity:
Have the learners write brief biographies about one of their parents or grandparents. Post their biographies on the bulletin boards.

Answers and/or Criteria

The learner, given a biography, will write a short paragraph telling how the author felt about the subject of the biography.

Skill Literature **Level** J

Subskill Drama: Recognition of Concept **Objective No.** JL30

Objective Given a fairy tale or a realistic story, the learner will convert it into a play.

Teaching/Learning Strategy

Read aloud in several sessions "O krasnoludkach i Sierotce Marysi," Maria Konopnicka, of the Literature Resource Materials. Display the illustrations as the reading progresses. Encourage the learners to express personal reactions. Ask questions to assist the learners in interpreting Marysia's actions.

Allow the learners, in a group discussion, to choose two or three episodes to highlight in a dramatization. Assist the learners to set up projects for different groups. For instance--
Grupa 1. Zajmie się wyborem epizodów do dramatyzacji.
Grupa 2. Napisze dialogi do odegrania tej bajki.
Grupa 3. Zajmie się wykonaniem kukiełek i przygotowaniem oprawy scenicznej, dekoracji, itp.

Assign several learners for each character, so that all may participate in the dramatization. Give each cast an opportunity to perform. Suggest that the dialogue be impromptu. Tape the dramatizations.

Answers and/or Criteria

The learner, given a fairy tale or a realistic story, will convert it into a play.